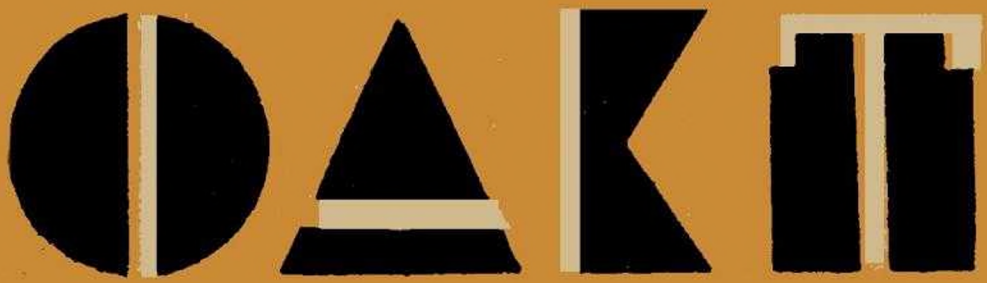

Василь

Червановский

РШБ(2-4)
К 7-57

КОРОТКИЙ ПАСПОРТ КНИГИ

+

Шифр Рк Ш16(2-4с); 7-57 Инв. № 2625598Автор Сосвятовський В.Назва Ракеті: Збірка фрейм-тонів і цюресок.Місце, рік видання [Х.], 1932.Кіл-ть стор. 174 с.

-//- окр. листів _____

-//- ілюстрацій _____

-//- карт _____

-//- схем _____

Том _____ частина _____ вип. _____

Конволют _____

Примітка: 15, X, 2002. Мова

ВАСИЛЬ ЧЕЧВЯНСЬКИЙ

Ф А К Т

ЗБИРКА ФЕЙЛЕТОНІВ
І ГУМОРЕСОК

Р У Х ★ 1 9 3 2

Державна ордену Трудового
Червоного Прапора
Республіканська бібліотека
УРСР імені КПРС
-3-

РУХ

Бібліографічний опис цього видання
вміщено в «Літописі Українського Дру-
ку», «Картковому репертуарі» та інших
показчиках Української книжкової Па-
лати.

Обкладинка роботи худ.
Фрідкіна.

Поліграфтрест ЦЧО
Типо-літографія „Труд“

Укрголовліт № 6822,
Зам. № 2595. Тир. 5000 екз.
Харків—Орсьол
1932

ВІЗНИК І КАПУСТИХА

1

Розпочалося це так.

На місце «ізісканія» виїхало двоє незамі-
нених фахівців: інженер-пляновик від пер-
спективно-ретроспективного підвідділу і еко-
номіст від діаграмо-гуманної підсекції.

Подорож від столиці до міста «ізісканія»
для обох фахівців склалась якнайприємніше.

Командировочні гроші вони одержали аван-
сом, квитки в м'якому вагоні були забронію-
вані заздалегідь, на вокзал фахівці поїхали
на трестівському авті. Одягнені фахівці були
так, ніби вони збирались не сьогодні-завтра
похитати славу Амундсена, Чухновського,
Самойловича й інших полярних мандрівни-
ків. На фахівцях були сибірські дохи, теплі
хутрові шапки і величезні повстяники з най-
кращої верблюжої шерсти.

Влаштувавшись якнайзручніше в м'якому
купе, спеці поїхали.

Дорогою спеці трохи спали, трохи грали
в «66», трохи лаяли залізничні порядки, тро-

хи і зовсім льояльно критикували останні декрети і промови на з'їздах, трохи натякали на те, що «догнать і перегнать» нам конче потрібно, але навряд чи вдасться, бо все ж таки Європа і Америка—хе-хе!—зовсім не те, що—хі-хі!—ми.

Проте, не можна сказати, щоб наші фахівці зовсім забули про наші досягнення.

Навпаки. Вони досить дебатували різні

.....
досягнення радянської політики й економіки, згадали про Дніпрельстан і колективізацію, про культуру й мистецтво, а про досягнення тарифної сітки і про порядок видачі преміювальних сум і курортну кампанію говорили щось кілометрів півтора без жадного натяку на втому.

На місце призначення фахівці приїхали вдень.

Ідучи на пошарпаному візникові від станції

.....
до міста і милуючись на заметені снігом поля, переліски й невеличкі хутірці, наші фахівці не могли втриматись, щоб не захлинутись:

— Ах! Яка чудова цього року на Україні—руська зима!

На цей зойк візник обернувся і, обтерши рукавицею носа, сказав:

— Зима, конешно, лежить дуже гарна, особливо коли в кого кожушина, приміром така,

як от у вас, громадянин. Коли ж, наприклад, сірячина така, як от у мене, тоді...

А потім, подумавши трохи, візник несподівано випалив:

— Чи не буде у вас закурить, а то так їсти хочеться, що просто... їдять його мухи! Ххххолодно!

Подаючи цигарку, пляновик спитав:

— Ну, як тут у вас взагалі? У вашому, як його, Новгород-Сіверському?

— У нас? Ого! У нас, знаєте, здорово! Все'дно, як у тій пісні:

Ох! Яблучко!

Д' куди котишся?

— А чому ви, товаришу, саме цю пісню згадали? Га?

— Чому?—знизав плечима візник.—А так собі. У нас цієї пісні всі співають. В'їлась, сказати би...

— Ага-а-а... загадково протяг економіст.— Чуєте, Іване Архиповичу?

— Чую і паннімаю. Розумію, розумію, голубе,—задоволено пробасив пляновик. «Яблучко, куди котишся»... Чудово! Чудово! Те, що треба! Прекрасно. Мерсі, товаришу, за інформацію!

Але візник чи не дочув, чи може не зрозумів, що це дякували йому, бо нічого не відповів, а тільки стьобнув з усієї сили кобильчину.

Кобильчина побігла жвавіше, і за кілька хвилин сани зупинилися біля будинку з вивіскою «Номера».

Коли, розплатившись з візником, фахівці прямували до «готелю», їх мало не звалила в сніг якась баба, що мчала пішоходом, тримаючи в руках відро мочених яблук.

Причина такої поведінки невідомої громадянки скоро виявилася: на розі з'явився міліціонер.

— Помічаєте, помічаєте?—пошепки сказав пляновик.

— Що саме?—спитав економіст.

— Населення торгує яблуками, навіть без патента. Ясно?

— Знаменито...

2

Смачно пообідавши в місцевій «акули-приватника» Мотрі Капустихи, яка, до речі, була та сама громадянка, що безпатентно торгувала моченими яблуками, і добре спочивши по обіді, фахівці того ж вечора надіслали до столиці ґрунтового доклада на 20 аркушах паперу.

Доклад відзначив:

«Місто Н.-Сіверське найпридатніше для утворення тут комбіната «Укрплодоовоч», бо: 1) найулюбленіша пісня місцевого населення «Ех, яблучко! Д'куди котишся»; 2) головне заняття населення—торговля мочен-

ними яблук ами; 3) прізвище старшого міліціонера тов. Груша; 4) в районному клубі ось уже місяць іде п'єса Дніпровського «Яблуневий полон». Це щодо «Плодо». Що-ж до «овочів», то тут справа стоїть ще краще. Тубільці називають себе здебільша «земляками». Це свідчить, що тут багато вільної землі для городів. На городах населення розводить капусту, помідори, огірки, цибулю, картоплю. Наша хазяйка уже в перший день нашого приїзду частувала нас голубцями з підливою з помідорів, до печеної і смаженої картоплі подавала прекрасні солоні огірки з власного (!) городу.

Висновки: вважаємо за необхідне негайно розпочати будівлю у м. Новгород-Сіверському потужного комбіната «Укрплодоовоч». Орієнтовно тут повинно бути 20.000 фруктових дерев і 5.000 га городньої землі».

Додавши, що вони—фахівці—залишаються тут ще на тиждень для остаточної розробки плянів і проектів, фахівці закінчили доклад.

3

За тиждень спеці поїхали назад.

Одвозив їх на станцію той самий візник. На цей раз візник був трохи напідпитку і співав:

Наварила гарбуза,
Не вкинула сала!

— Ах! Як влучно народня мудрість відзначила економіку даної місцевості,— ахали фахівці. — Це ж так ясно! В місцевості, самою природою призначеній для городинової промисловості, гарбузів скільки хочеш, а от «сала не вкинула». Чому? Тому, що місцевість, очевидно, абсолютно непридатна для свинської промисловості. От і нема сала...

— Сала нема—погодився й візник.—Правильно.

4

Продовжувалось це так.

В Новгород-Сіверському збудували комбінат. Вбухали силу грошей, а виявилось, що там всього на всього 90 штук фруктових дерев і 4 га придатної для городів землі. Решта—болото, пісок, глина.

5

Закінчилось це так. Власне, не закінчилось, а закінчується.

На чистці апарату тресту «Укрплодоовоч» цю історію викрили.

Буде судовий процес.

Судитимуть «Укрплодоовочевих» спеців за шкідництво.

Гаразд. Тільки не судить суворо, товариші! Дайте «приймаючи на увагу». Бо специ в цій

8

історії лише жертви баби Капустихи і невідомого візника, що злочинно поінформував спеців про можливості Н.-Сіверського ґрунту.
Пожалійте спеців.

ПРЕКРАСНА КАМПАНІЯ

(Жарт)

Товариші й громадяни.

З 1 квітня до 1 травня по всій Україні запроваджується кампанія «Місячник чистоти».

Яка це своєчасна й доречна кампанія!

Це така прекрасна кампанія, в якій не може бути ні зривів, ні проривів, ні «вузьких місць»!

От де єсть можливість виконати й перевиконати всілякі завдання, програми й пляни.

Грязюки, багнюки, сміття, бруду—колосальні запаси!

Тарганів, блощиць, а влітку мух—більш, ніж треба!

Товариші і громадяни!

Перед вами—неосяжні горизонти, грандіозні перепективи!

Єсть де розійтись! Єсть де показати себе!

Запевняємо, що перша-ліпша усвтаноа, підприємство, заклад, їдальня, магазин, лазня,

вулиця, майдан, сквер—ну що хочете—може в цій кампанії посісти найпочесніше місце.

Ось розпочніть лише!

Ну, розпочніть, прошу вас!

І перше місце за вами.

Просто трудно уявити, щоб хтось вас переборов.

Не зможе. Клянусь!

Ну, приміром, оголошує якась їдальня ХЦРК:

«Вивезли на свалку 300 кілограмів сміття. Викликаємо на таку ж «суму» їдальню ХЦРК при N заводі».

А ця їдальня в свою чергу—бах!

«Вивезли 400 кілограмів і оголошуємо себе ударниками щодо знищення тарганів і мух».

І пішло! І поїхало!

— Ага! Он ви як! Ага! Так у вас не буде мух і тарганів! Гаразд! Ми вам покажемо, як змагатися! Ану, дівчата! Мити посуд так, щоб аж виблискував! Показать їм, де раки зимують!

І завертілось. Закрутілось.

Уже головний штаб, що керує кампанією, одержує повідомлення: «В нашій їдальні зняти всі дзеркала. Вони тут ні до чого. Відвідувачі мають змогу робити зачіски і одягати кашкети, заглядаючи просто в тарілку. Тарілки в нас чисті, як дзеркало».

Або:

«Сьогодні в Н клубі показовий процес. Судитимуть продавця Хаторга тов. Х. Він, відпускаючи покупцеві нормоване повидло ненормовано висякавсь за допомогою двох пальців. Запрошуємо всіх громадян. Вхід вільний».

А через тиждень:

«До штабу чистки. Заява. Учора відвідавши комунальну лазню на Банному провулку, не мав нікоторого задоволення. Це не лазня, а чорт-зна-що. Так чисто, що на лазню аж ніяк не скидається, а навпаки—страшно. Злякавсь і домивавсь дома. Прошу вжити заходів. Іван. Д.»

А через тиждень:

«До єдиної на весь майдан Рози Люксембург плювальниці щодня така черга громадян, які бажають плюнути організованим порядком, що вже треба організувати міліцейський пост. Просимо Міськграду і т. д. 35.000 підписів».

А закінчиться місячник і читаємо по всіх газетах: «Харків, Ратау. На майдані ВУЦВК знайшли недопалка «Есперо». В столиці—паніка. Жертв нема. Порядок поволі налагоджується.

Товариші й громадяни! От що може бути!
Поки ж що...

Проте не будемо забігати вперед. Бо ви ж іще й не розпочинали місячника чистоти.

А от розпочнете і все буде якнайкраще. Принаймні декрет уже був.

КРЕТИНІЗМ

Тов. Козлов байдуже глянув на злинялий портрет Буденного, кинув недопалка «Есперо» на підлогу, плюнув і, обернувшись до Шербакова, що сидів за столом і малював коників на газеті «За соціалістичну перебудову», промовив:

— Ну так як же?

— Прекрасно! Програмка на ять! Сто відсотків і буря оплесків!

— Буря то буря, а як нащот ідеології? І взагалі настановлення? Щоб ухилу якогось не пришили? Опортунізму. Жовтневі ж свята...

— Плювать. Усе передбачено і обґрунтовано. Хіба вперше?

— Та я знаю,—зідхнув Козлов.—Але знаєш сам, як тепер напірають із центру та й газети увесь час натякають... Переглянути ще раз, щоб не трапилось чого...

— Гаразд. Переглянемо,—неохоче відповів Шербаков.—Зараз.

Він витяг з портфеля аркуш паперу.

— Що тебе власне тривожить? Ну от. Для дорослих робітників піде п'єса «Ох, та не люби двох». Автор невідомий, постановка моя. Знаменита п'єса!

— Алеж неактуальна, не відбиває подій нашого часу.

— Як не відбиває,—скипів Шербаков.—Чу-дак! Навпаки. «Ох, та не люби двох». Кого не люби? Як по-твоєму?

— Дівчат, очевидно...

— «Дівчат». Ех ти! «Не люби двох кляс»—ось що це значить. Навіть клясову боротьбу відбиває... Мовляв, люби одну клясу. Пролетарську. Ясно тепер? То-то. Далі жива газета. Куплети:

В очереди я стояла,
Дочку там я родила,
Пока хлеба дождалася,
Дочка сына родила.

— Крррасота...

— Що ж тут красивого. Непристойні куплети.

— Ой! Ти занепадник. Козлов! Їйже богу! Безпосередня задача кожної живої газети відбивати все «живе».

— Де ж тут «живе»?

— Ой, не можу! Чудило! Живі діти народились, чи мертві, я тебе питаю?

— Живі, очевидно.

— Сподіваюсь, тепер ясно? Ех ти! Хіба тобі програми для Жовтневих свят складати? Тобі в похоронному бюро за плакальника служити. Та нас качатимуть за таку програму. Ось побачиш...

Козлов кисло посміхнувся.

— Ну добре. Хай так. А що для дітей дамо? Який фільм?

— Науковий безперечно. Наприклад «Аборт».

— Шербаков? Для дітей?

— Іменно.

— Шербаков? Постій? Діти ж?

— Правильно. Діти. Не старики. А от ти, Козлов, уже всихаєш. Мозок у тебе старечий. Не можеш ти в корінь заглянути. Ну, з чого повинні діти починати? Ясно: з А, Б, В... З абетки. Фільм «Аборт» з чого починається. Зрозуміло. А-б-орт... Діалектика, братіку мій!

Козлов безнадійно махнув рукою і підписав програму.

Програму цю, що її склали зав. клубу копальні «Золоте» (Донбас) тов. Козлов і керівник драмгуртка тов. Шербаков демонстрували у клубі Жовтневими святами. Чи мала програма успіх, ми не знаємо.

Шахтарі нас не повідомили.

ФАКТ!

Голова культкомісії упрівав над звітом про роботу культкомісії за «даний отрезок времени».

Звіт призначався для центру, для столиці, тому товариш голова трохи хвилювався, багато курив, не відповідав на телефонні дзвінки і забув навіть про те, що у заводському буфеті сьогодні на сніданок видають смажену курятину з підливою із найпрекраснішої сої.

Складаючи звіт, тов. голова користувався з відповідної інструкції, що лежала тут же на столі.

Пактів, пунктів, параграфів і підпараграфів у цій інструкції було багато, як і в кожній порядній інструкції. Тому й відчит виходив дуже великий.

Це радувало й підбадьорювало товариша голову і він з усієї сили старався, щоб не пропустити жадного параграфа інструкції, пам'ятаючи афоризм одного профактивіста: «Звіт тільки тоді справжній звіт, коли його жадна нормально психічно й фізично розвинена людина не може дочитати до кінця».

Уже були відзначені досягнення и по лікнепу, вже були відмічені успіхи по підготовці кадрів, уже «надлежаще» була висвітлена участь заводу у культестафеті і голова з

особливим задоволенням підкреслив, що завдяки вмілому керівництву культкому, завод, що раніше в культестафеті відзначався «раком», тепер мчить естафету до фініша «черепахою».

Зафіксувавши це безперечне досягнення на культфронті, голова зідхнув з полегкістю і смачно затягнувся стандартом «№ 2».

В цей момент задержав телефон.

Голова повагом зняв рурку, і, пускаючи цілі хмари диму, почав розмову.

Дзвонили з Міськпрофради. Наказували, щоб у той самий звіт, що над ним працював товариш голова, добавили ще один—871-й пункт «Про інтернаціональну роботу».

— От не було печалі,—вилаявся товариш голова, повісивши рурку. Завжди ці бюрократи дотягують до останнього. Проте нічого не зробиш. Треба. «Інтернаціональна робота». Гм? Чи була у нас така? Треба спитати секретаря.

Секретар, худий і виснажений наче тараган житлокоопівський, на запитання голови: чи були інтернаціональна робота, байдуже відповів:

— Була...

— Ну,—зрадів голова.

— Опридільонно була. Це ж проте, як співають «Інтернаціонал». Неодмінно. Така робота, до речі, у нас на ять. Навіть я басову партію удосконалив. От у цьому місці...

Секретар кахикнув і тріскучо забасив:

«— Чу-у-у-еш, сурррми загр...»

Голова впав на стільця.

— Дурисвіте, що ви торочите? Хіба це інтернаціональна робота. Це ж хоролий гурток, нещастя моє. Інтернаціональна робота—це зовсім інша справа. Розумієте?

— Можливо,—погодився секретар,—тоді не було...

— Значить прорив?

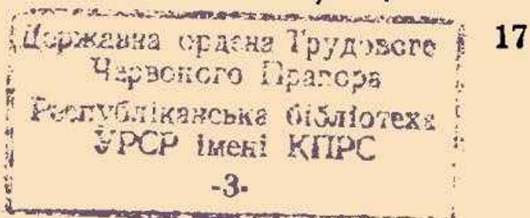
Голова так блимнув на секретаря, що той мимоволі похилився назад.

— Очевидно... так, Іване Петровичу... Прорив...

— На Київському Червонопрапорному заводі, де 3000 робітників, прорив? Опортунізму забажалось? На практиці? Я, між іншим, давно помічаю, що у вас ухил, товаришу! Так, «ухиляйтесь» собі десь, а не на Київському Червонопрапорному... щоб мені знайшлася інтернаціональна робота. Розумієте? Розкопайте! Півгодини строку!

— Ну, національна—це ще туди-сюди,—ламав голову секретар, річ не хитра: руський, єврей, українець, німець... А от «інтер», оцей... «інтер». Може «унтер», це я знаю за старих часів були такі «браві унтера». От морока... Товаришко Гайдай,—звернувся секретар до друкарщиці,—ви часом не знаєте, що таке

2. Факт.

інтернаціональна робота? «Інтер» отой що значить?

— Інтернаціональна? Гм... Та це таке слово відоме, що навіть і пояснень не потребує. Вся людність його знає. А коли вам вже так хочеться, то це буде „міжнародня“,— засміялась друкарщиця.

— «Міжнародня»? Виходить „інтер“ це значить «між»,— думав далі секретар. Трохи легше. Між-національна робота. Робота «між націями»... Стій, стій... Накльовується! Національні виходить справи. Ага! Так тоді чого б дурна й плакала! У нас така робота аж кипить!

Секретар хитро підморгнув і побіг до голови.

Що вже було потім в кабінеті голови культкому, які розмови там точилися—невідомо.

Відомо лише те, що в звіті, який надійшов від Київського Червонопрапорного заводу до ВУК'у металістів, є таке місце:

«Інтернаціональну роботу провадять ш и р о-ко. Організовано навіть гуртка для вивчення української літератури, в якому бере участь 8 чоловіка.

Факт!

БЕЗ МОРАЛІ

З приємністю можна констатувати, що деякі передові наші республіканці таки дійсно відгукнулись на заклик радянської влади щодо темпів.

Підхопили гасло.

Зрозуміли завдання.

Правда, не скрізь ще захопилася публіка на цій галузі, але по деяких місцях вже здорово захопилася.

Уже не абиякі має досягнення.

Розповідають, наприклад, що в Полтаві, здається, чи десь там у Ростові, такий випадок трапився.

Не стало якось гасу в церобкопі.

Власне, гас був, тільки щось там з бочками трапилось, з тими бочками, що в них гас по вулиці возять, споживачам під самий ніс приставляють. Просто зафіксувався якийсь невеличкий прорив на цьому фронті, а може якась неув'язка, тільки одного дня не чують полтавці, чи ростовці «трубного звуку», що сповіщає їх завжди про гас.

І вирішили негайно деякі полтавці чи ростовці:

— Стоп! Це ж мабуть надійшов гасовий кінець! Не буде більше гасу!

Що робити?

І блискавкою плян: за відра, за бідони, за сулії, за пляшки і на склади — запасатися гасом.

Та не просто запасатися, а по-сучасному — на темпах.

Двічі, тричі, десять раз у чергу.

Діжки, бочки, ванни поналивали.

Кастрюлі, макітри — все в ход пішло.

Весело!

Мати — п'ятий раз у чергу, а дитина у ванну з гасом упала. Чоловіка тридцять замість води гасу понапивались, бо посудини, де раніш була вода, ретельні родичі гасом наповнили.

Добре, що швидка допомога всіх врятувала.

Але, хоч і обійшлося усе благополучно, наш обов'язок застерегти найретельніших.

Громадяни, не напірайте так на темпи!

Ну, приніс відер двадцять і досить!

Слово честі!

Зберігайте ентузіазм!

Може якийсь перебій з сіллю, або з вугіллям трапиться, а ви вже засапались. Уже повтомлювались.

А ви вже всю квартиру гасом забили. А куди ж тоді сіль, вугілля, дрова, шлак, асфальт, солону складать?

А можа якась неув'язка з суперфосфатом трапиться або на березові бруньки криза підскочить.

Подумайте, громадяне!
От і виходить...
Проте, моралі не ждять від автора.
Ще коли б автор був руський, він міг би
навести не погану мораль, приміром:

«Дураков не убавишь в Союзе,
А на умных тоску наведешь».

Але, на жаль, автор українець і щодо
моралі — категорично утримується.
Пробачте...

ПЕРЕВІРЯТИ—ТАК ПЕРЕВІРЯТИ

(ЖАРТ)

Починається перевірка огляду громадського харчування.

Громадське харчування, як відомо, є те прекрасне надбання нашої прекрасної доби, що воно мусить розкріпачити жінку, визволити її з пазурів кухні і, крім того, дати нам здорову, дешеву, калорійну, вітамінну і смаковиту їжу.

Що й казати, завдання громадського харчування — симпатичні завдання.

По простому кажучи — бойові.

Навіть — ударницькі.

Навіть такі завдання, що коли церобкооп з ними справиться, то можна простити йому хоч і не всі його провини, то принаймні половину можна простити.

Тепер до основної теми нашої статті — до перевірки.

Ми знаємо, що для перевірки буде складено комісію з представників державних, партійних, професійних і громадських організацій.

Ми навіть знаємо, що комісія матиме надзвичайно оригінальну й своєрідну для наших часів назву — «авторитетна».

І от проти цього ми й підносимо свій голос. Протестуємо, так би мовити.

Справді.

Який «авторитет»? Де «авторитет»?

А спеці в комісії будуть?

Персонально, так би мовити, увійдуть?

Металіст, бактеріолог, зоолог, лікар з «швидкої допомоги», міліціонер, прокурор.

Тільки тоді ми визнаємо комісію за авторитетну.

Найде, приміром, комісія гвіздки у хлібині, а експерт-металіст моментально:

— Гвіздок? Гм... Харківського заводу. Один дюйм. Прекрасна робота. Та й не може бути інакше. Бо там майстер — великий спец. Я його знаю ще з 1905 року. Ми з ним разом били шпика в Скобелівському (тепер майдан

Руднева) скверику. Хорош майстер... І б'ється здорово, і гвіздки робить на красоту.

Або, забажається, приміром, комісії. подивитися на руки подавальниці зразкової їдальні.

Що руки брудні, встановити, звісно, не трудно, а які на тих руках бактерії влаштувалися і скільки їх—тут без бактеріолога не вкусиш.

От для чого потрібний бактеріолог в нашій комісії.

Найде, припустимо, комісія в борщі муху чи тарагана.

Знову ж таки не страшно, бо професор зоології уже тут і цілу лекцію може прочитати про цих тварин.

Забажається комусь із членів комісії покуштувати якогось там «салата» олів'є, чи «фаршмака» і не треба викликати до такого ретельного члена комісії швидкої допомоги, бо лікар уже тут і рятує члена комісії.

Он яка повинна бути комісія і ми тоді не будемо протестувати й заперечувати і вона тоді матиме всі права й підстави називатися «авторитетною».

Може хто з читачів поцікавиться: а для чого ж, мовляв, прокурор та міліціонер.

Ай. Які бо ви!

Та для того ж самого.

Прокурор зразу ж статтю підходящу підшукає, а міліціонер зразу ж транспортує куди треба.

Може спитаєте: кого?

Ай... Які бо ви...

Може спитаєте: куди?

Ай! Ну вас...

НЕЗАМІНИМИЙ

От, товариші, конешно, спецоїдство.

Цей нащадок проклятого царату ще й досі робить прориви і заважає.

Не дає, так сказати, вкластися в плян промфінпляну.

Ви, звісно, товариші, народ практичний, вас звичайно, різними предпосилками й цитатами не візьмеш, вам насамперед факти подавай.

Так от, будь ласка.

Козиряєм фактом.

Факт, будемо говорити одверто, просто вопіющий.

Просто неприємний факт.

Просто в одній установі з'їли спеца.

Спец був, конешно, незамінимий.

Незамінимий одержував найвищу ставку.

Сидів в окремому кабінеті, ув'язував різні технічні питання, консультував і папірці підмахував.

Одним словом—інженер.

Щось років із два, а може й три спец був незамінимий і плату акуратно одержував без нікоторого нажиму.

І от раптом почали підкопуватись під дорогого спеца.

Почали різні спецожери присікуватись.

Мовляв, будь ласка, скажіть на милість, де ви таку собі вищу освіту здобули, що різні науки й техніки, як дважди два розрішаєте. А дорогий товариш спец на це спокійно відповідає:

— Слова нет, брехати не стану, радянського вишу я не скінчив, лише тому, в Стокгольмі ще радянської влади, здається, нема, а скінчив я буржуазний університет і цей свій ухил визнаю. Простіть...

А спецожери звичайно раді

— Ага? Значить, ви й вищу математику на буржуазний смак вивчали?

— Так. Признаюсь, товариші, винен!

— Значить, ви й буржуазні інтеграли вивчали,—напирають спецожери.

— Так тоді, будь ласка, скажіть дорогий товаришу спец, що ж воно таке інтеграли?

Тут звичайно дорогий спец, бачачи таку тенденційність, обурився.

— Дійсно—говорить—я вищої математики таки не знаю, бо в Стокгольмі я зроду не був, бо взагалі я ненавиджу буржуазні столиці, а скінчив я, одверто говорю, до революції руську гімназію тільки через те, що тоді проклятий царат, пригноблюючи національності, не дозволяв українських гімназій...

Але хіба спецожери вважають на національне питання. Хіба ж такий це народ.

— Тоді, будь ласка, скажіть нам, товаришу, що таке логаритми і як треба чесно поводитись з таблицею логаритмів?

— Будь ласка,—погодився спец.—Можу вам сказати і досить чесно. Чесно я скінчив тільки п'ять кляс гімназії, бо за старих умов трудно було незаможній клясі...

А спецожери знову перебивають дорогого спеца, бо що їм до клясових взаємовідносин та ще за минулий час.

— Тоді, будь ласка, товаришу, скажіть нам...

Але тут уже спец остаточно обурився і сам почав насідати на спецожерів.

— Нічого я вам товариші, не скажу, бо я нічого не знаю. Ніколи я в гімназії не вчився і взагалі простіть товариші. Я обдурював радянську владу... Шкідник я, бо я ж розрішав різні складні технічні питання, нічого в них не розуміючи... Більше не буду...

Але що спецожерам до чесного признання та каяття. Не вважають вони й на це.

Одним словом, товариші, нема чого говорити, все ясно.

Спеца з'їли.

З'їли не вважаючи на те, що працював він у Наркомторзі. І ніхто тепер про того спеца навіть не згадує.

І коли б не Г. І. Петровський, що згадав про цього спеца на демонстрації студентства, інженерів, техніків і наукових робітників—не було б про того спеца і цього фейлетона.

Отже коли цей фейлетон буде кому не до вподоби, звертайтеся не до мене, а до Г. І. Петровського. ВУЦВК, прийом щодня.

МОДНА П'ЕСА

(Жарт)

- Ходімо в театр.
- Та треба б. А куди?
- В оперу.
- Старе.
- Може, в кіно?
- Та остогидли ці бойовики. В драму хотілося б.

— Так ще ж не розпочали сезону.

— Та ото й погано. А хотілося б чогось такого... Розумієш, щоб закручено було. Інтрига щоб цікава, та не одна, а багацько інтриг... Героїв щоб багацько. Герої щоб плутали, плутали... Заплутували... Жіночий елемент щоб був уведений, тоді ще цікавіше... щоб різні темні ділишки, розумієш. Ну, а потім все це виявляється, викривається... Отакого хотілося б...

— Га? Тоді знаєш що? Давай підемо в клуб «Зв'язку» на чистку Харківського фінвідділу! Га?

— Дійсно... Фффуууу! Ти чорт! А я морочуся!

УНІВЕРСАЛЬНІСТЬ

(На жаль не казка)

Жив собі та був собі і не десь там за морями-лісами, а в нашій же таки республіці— молодий республіканець Ваня.

Був Ваня хлопець жвавий, завзятий, енергійний, а головне—всього доскочити хотів.

— Нічого не пошкодував би,—каже Ваня,— щоб усе знати, всього доскочити. Що того, що я зараз на ХПЗ працюю, а як на ДЕЗ'і приміром, динамо-машинки роблять і не знаю.

Або як вугіль на Донбасі копають «панятія не імею». Ох-хо-хо...

Почав Ваня ламати голову, як би всього доскочити.

А батько Ванин, старий та досвідчений слюсар із стажем і каже.

— Не ламай, Ваня, голови, бо трудно все знати та й недоцільно. Краще вже щось одне вдосконалюй—добрим спецом станеш, вищу ставку одержуватимеш, сто сорок три карбованці лопатою загрібатимеш.

— Ні, тату, не можу я так,—відповідає Ваня і знову починає ламати голову.

Швидко казка мовиться, та не швидко діло робиться.

Довго ламав Ваня голову. Не одну, не дві п'ятиденочки, не одну, не три квартали-декадочки, нічого у Вані не витанцьовується.

І вже вирішив був Ваня заспокоїтись і на ХПЗ залишитися, як не прийде одного разу до Вані фізкультурний спец і не промовить до Вані голосом-басом:

— Ех, ти Ваня, шлапачок-дурачок! Не ламай, Ваня, головоньки, а йди Ваня запишись у футболісти на центр-форварда, чи на хавбека. Не пожалкуеш, Ваня!

І зник фізкультурний спец, а Ваня у футболісти записався.

Грають ХПЗ з ДЕЗ'ом. Забиває Ваня аж три голики.

Герой Ваня!

Дівчата Вані букетики презентують, лисі репортери в рогових окулярах фотографують Ваню на всі боки, а хтось із портфелем бере Ваню попідруку і так до Вані промовляє:

— Молодець, ви, товаришу! Аж три гола зашпандьорили! Ви мабуть інженер чи технік будете?

— Який там технік. Підслюсар я—шостий розряд,—відповідає Ваня.

— Не може бути,—жахнувся товариш з портфелем.—Такий спец і шостий розряд? Ай-я-яй! Та в нас такі специ на ДЕЗ'і—дванадцятий з нагрузкою одержують.

— Ну-у-у?

— Слово чести. І вакансія єсть. Шукаємо підходящого товариша. І вам би запропонували, так хіба ж ви погодитесь? Ось вам анкеточка...

— Так я ж ніколи на ДЕЗ'і не працював, я не тої спеціальности—засоромився Ваня.— Їйбо, не знаю... Як же...

— Чи чуєте, товаришу. Ось вам особистий номерочок. Чекаємо!

Грають ДЕЗ із Текстильниками.

Забиває Ваня аж три голики.

Герой Ваня!

Дівчата Вані букетики...

Фотографи Ваню на всі боки...

Говорить Ваня товаришу із портфелем:

— Та я ж зроду навіть на текстильній фабриці не бував...

— Чи чуєте, товаришу, будете замдиректора текстильфабрики... Коли за вами машину прислати? І яку саме: чи Фордика, чи Бенцика!

Грають текстильники з Робмисом...

Забиває Ваня аж три голики...

Герой Ваня.

Дівч-фото-тов-портфелем...

— Артистом будете.

— Господи... Та я...

— Заслуженого дамо...

Чим буде Ваня на кінець першої п'ятирічки, автор зараз сказати не може.

Немає у автора підстав для цього.

І п'ятирічка, і переманювання гарних футболістів з одного заводу на другий, з однієї профспілки в другу ще не закінчилось і саме в моді.

СТРАШНА ПОМСТА

*Шумить-гримить околиця Києва—
осаул Горобець справляє весілля свого
сина.*

М. Гоголь „Страшна Помста“.

Шумить-гремить околиця Києва. В клубі 8 дільниці Південно-Західньої залізниці зустрічають новий рік.

В клубі 8 дільниці—урочистість.

В клубі 8 дільниці—піднесення.

Вся членська маса, увесь клубний актив сьогодні в зборі.

Не дома ж самотньо та «по-міщанському» відзначити таке свято, а тільки в клубі: організовано, колективно, свідомо, піднесено й урочисто.

Голова правління мало не розірветься, бо, сами знаєте, які тепер темпи: і музику треба, і доповідь дай, і бутерброди постачай, і танцями до ранку керуй.

Бачить—почуває голова правління, що не впоратися йому самому з таким навантаженням і мало не падає на ноги голова.

Та не падай на ноги, голово! Бадьорись, козаче!

Ось уже прийшли і роздягаються старі твої приятелі і соратники на культфронті—голова МК та агітпроп партколективу—вони

допоможуть тобі у відповідальній твоїй та громадській роботі.

Шумить, гремить в залі маса—публіка, тихо радяться за завісою культур-фронтвожді.

— В урочистій частині про міжнародне говорити не варт—порохнею вже ця тема вкрилася. Як гадаєте, товаришу?

— Ясно— вкрилася!

— Про культдосягнення балакати не треба, бо їх уже дівати нема куди. Погляньмо хоч на сьогоднішні збори—100% явки!

— Ясно—сто! Не треба!

— Так поговоримо про колективізацію. Бойове завдання якраз!

— Ясно! Не інакше, як про колективізацію. Всі тепер напірають на ню, то й нам не пристало задніх пасти.

— Так дайош завісу, голово!

— Так починаймо, товариші!

Довго говорив промовець про колективізацію взагалі і про колгоспи зокрема... Говорив, говорив, аналізував, Леніна цитував, воду пив і слухачів так захопив, що вже дехто з найсвідоміших з місця запитав:

— А коли вже будуть ці колгоспи... тобто танці, я хотів сказати?

— Не забігайте, товаришу, поперед батька в пекло, скінчимо урочисту, тоді вже й до

ділової приступимо. Так от, товариші! Резюмую: майбутнє за колгоспами! Ми, пролетарі міста, повинні допомогти селу в цьому великому почині радянської влади і партії. Говорити довго не буду! Кінчаю закликком: Хто поїде працювати на село! Записуйтеся! Говоріть! Кажіть!

Сидить-мовчить членська маса-публіка, стоїть закликає голова зборів «їхати на село».

Довго мовчала, нарешті зворухнулась стихійно свідома членська маса-публіка.

— Кінчай!

— Танці давай! Врем'я“!

— Урем'ячко!

— Танці не втечуть! Встигнете! «На село»!

— Танці!

— На село!

— Танці!

— Ага! Значить такої! Гаразд!

Тихо порадилися культур-фронт-вожді і, по раді, оголосив голова:

— Так от, товариство. Коли ніхто не запишеться на село, танців сьогодні не буде!

— Як?

— Го-го-го!

— Як?

— А так. Гасло знаєте:

Гоп, кумо, не журись!

До колгоспу запишись!

— Чули?

Не согласні! Го-го-го!
— Не согласні? Що ж? Урочисті збори за-
криваються. Танців не буде!

...Шумить-гремить околиця Києва... Незадо-
волена клубна маса-публіка закінчувала зустр-
річ нового року вдома «по-міщанському».

БАГАЖ

Коли я зустрічаю Корнія Івановича Деле-
поденка—цього прекрасного громадянина і
свідомого республіканця—я з цієї зустрічі
завжди буваю задоволений надзвичайно.

Завжди Корній Іванович щось розповість,
грунтовно прокритикує чергову кампанію чи
подію, докладно проаналізує черговий декрет
і таке подібне.

Ось і сьогодні.

Не встиг я привітатись, як Корній Івано-
вич зразу мене зацікавив.

— Готуєтесь?—спитав він.

— До чого...

— Го-го-го! Штукар який! Либонь не знає?

— Слово чести не знаю. Може до відпу-
стки, так ще не вирішив.

— До якої там відпустки,—перебив Кор-
ній Іванович.—Відпустка не втече. До Між-
народнього дня кооперації готуєтесь?

Я ніяково щось промимрив.

— Ай-я-яй! А ще журналісти, писателі. Забули? Признавайтесь?

— Забув...

— Та хіба ж можна забувати таку важливу справу?—аж підскочив Корній Іванович.— Таку справу!! Між-на-род-ній день ко-операції...

— А чого ви, Корнію Івановичу так зацікавлені цією справою? Ви ж здається працюєте в Н-тресті?

— Я? Працював. А тепер перейшов до Н-коопспілки. Їду на периферію. Ближче до мас, так би мовити. Тепер якраз на периферії перевибори, так я думаю, знаєте, свою кандидатуру виставити на члена правління, а може й на голову...

— Дозвольте, Корнію Івановичу. А як же...

— Що? Може хочете запитати, чи я розуміюсь на кооперації? Ех ви! Та неодмінно ж! Кооперацію я, знаєте, вивчав. І не абияк, а досконало. Щось тижнів, здається, три чи два вивчав. Заждіть—чи два, чи три? Ні, таки три тижні вибухав. Так-так три. Ну да! З тресту я звільнився сьомого, а двадцять восьмого вступив до Н-коопспілки. Правильно—три тижні! Так от, голубе. Три тижні удосконалювався. У преферанса, бувало, граємо: я, Гаврило Денисович—голова нашого правління—та ще два фахівці—статистик та зав-

орг—навіть і тоді не забував про удосконалення. Здаєш, бувало, а про кооперацію не забуваєш. То в заворга, то в Гаврила Денисовича й питаєш про настановлення. Що, мовляв, головне? А той заграє дев'ять без козиря та й каже:

— Сила кооперації—в кооперуванні мас!
Або:

— Поганих кооперативів нема—є погані кооператори.

— Ні, ні, товаришу,— продовжував Корній Іванович.— З цього боку я почуваю себе абсолютно спокійно. Іду на периферію з не абияким багажем. До того ж знаєте і промовець з мене не поганий. Знаємо, як роботу на місцях провадити. Крім того, не забувайте, дорогий товаришу, що останні сім років я був за бухгалтера в Н-тресті. Значить і звіт відповідний для зборів пайовиків скомпанувати можемо. Дебьот! Кредьот! Хе-хе-хе! Ну бувайте! Ще ділів-ділів! Іду оце до друкарні. Гасла до міжнароднього дня кооперації заберу. Вже напевне готові. Повезу на периферію. А то незручно, знаєте, без гасел. Із столиці прийдеш—треба ж козирнуть! Бувайте...

Я не знаю кудисаме потрапив Корній Іванович. До якої периферії.

Отже, страшенне моє прохання до товаришів кооператорів з периферії: напишіть

мені: оберуть чи не оберуть Корнія Івановича на голову.

Бо я—щиро вам кажу—дуже слабкуватий у цій справі.

Чи треба таких обирати, чи не треба.

Чорт його зна!

На мою думку, таких, як Корній Іванович неодмінно треба обирати.

А може треба й викидати.

Не знаю.

Ну не компетентний я в цій справі—щиро говорю!

ПРЕКРАСНА ДРУЖИНА

О! Фортуно!

Коли б ти знала який я вдячний тобі!

Коли б я був поетом, я складав би тобі оди, сонети, пісні.

Коли б я був співаком, я співав би тобі серенади, каватини, баляди...

О! Доле!

Коли б я був профробітником, я обвішав би всі стіни чертогів твоїх діаграмами і цілі дні і ночі грав би з тобою в «політфанта», не вимагаючи надурочних.

Коли б я був докладчиком, я прочитав би тобі доклад про міжнародне становище і

розбудив би тебе лише тоді, коли оголошується «Хай же живе» і музиканти починають соватись, готуючись вжарить «Інтернаціонал».

О! Доле!

Який я вдячний тобі!

Ти обдарувала мене дружиною, що не читає, не ходить на зібрання, не слухає радіо.

І я щасливий.

Безмежно!

Безкрайно!

Жінка мене лає:

— Ти брудна ганчірка!

— Ти стара подошва!

— Іржаве залізо!

— Дірява калоша!

— Обсмоктана кістка!

Жінка мене лає, а я собі яхидно думаю:

— Що може бути приємніше таких епітетів в той час, коли біля збору утиль-сировини скупчена зараз громадська думка, читають лекції, доклади, піонерські загони лазять по смітниках, про ганчірку хрипить радіо, газета присвячує цілі сторінки «заіржавленим цвяхам», а через усю вулицю висить величезний плякат:

«В ПОКИДЬКАХ—МІЛЬЙОНИ»

О! Доле!

За таку дружину велике й щире тобі істинно-українське спасибі!

ЄДИНИЙ У ДВОХ ЛИЦЯХ

(На проці СВУ)

— Широ й одверто мушу признатися перед високим судом, що клясову боротьбу я відчував уже давно, бо в мені завжди боролися дві клясові істоти: марксист і проповідник, єпископ і гайдамака...

— Чи не можете ви підсудний Володимір Чехівський пояснити це ваше зізнання? По можливості стисло?

— Стисло? Гаразд. Так от значить так. Я вже зазначав, що я марксист і автокефальний проповідник.

Тобто значить проповідник з марксівським підходом.

Тобто, коли підходиш бувало до свято Софії, то натискуєш більше на ліву ногу.

На ошую.

А одесная, звісно, в цей час обурюється. Мовляв, чому таке «видвіженіє» лівих угруповань

От уже маємо перший етап боротьби двох течій. Марксівської і проповідницької.

Хто, власне, перемагав, я зараз не пригадую бо за цей останній рік я радикально змінив свій світогляд і зараз знову не знаю «чого моя ліва нога хоче».

— Так. Це зрозуміло підсудний Чехівський. А як же...

— Другий етап? Негайно отверзу уста моя. Отож, бувало в решті решт помириш автокефалію з «Капіталом», лівиця і правиця порозуміються, обміркуєш темочку, наприклад про земельну справу: «Земля єсть і в землю отидеші» і чимчикуєш до Софії, туди, значить, де «автокефалісти всіх епархій еднаються».

По дорозі, звичайно, тихенько співаєш:

«Смело, товарищи, в ногу,
Грудью окрепнем в боротьбе.
В рай покажи нам дорогу.
Господи, слава тебе!»

Отут, здебільша й випирає гайдамака.

Зразу:

— Єпископе... Ти знову кацапської завів, сто запридухів тобі в черево!

А єпископ:

— Доколе ж ти, о, чадо червоношличное, будеш заблуждатися? Всі люди брати. Всі нації: українці, росіяни, євреї.

— Жиди...

— Євреї...

— Жиди...

— Євреї...

— Ой! Єпископе, замовч, поки я тобі тельбухи не випустив!!

— І тельбухи і вся внутрешня моя, чадо синезупанное преісполнені любовію до всіх людей...

- І до комуністів, єпископе?
— Так, козаче!
— А до Миколи Другого?
— Істинно...
— І до гетьмана...
— В три крати...
— Ну, гаразд,—скаже бувало гайдамака.—
Твоє щастя, що он на розі мільтон стоїть, а
то я б тебе зарізав.
Як бачить, високий суд, гайдамаці ніколи
не вдавалося переконати єпископа.
Єпископ твердо стояв на своїх клясових
позиціях...
Братіє оборонці!
Внемліте і проаналізуйте!
Тако говорить Маркс в посланії до Ен-
гельса!
-

ПРИМУСОВІ ТЕНДЕНЦІЇ

В палату влетів комсомолец Льоня Стояновський і молодим двадцятитрьохлітнім голосом крикнув:

— Товариші! Вставайте! Живо! Негри прийшли!

—Які там ще негри—спитав я, зіскакуючи з ліжка.—Ви, Льоня, завжди нас «купуєте», але

на цей раз навряд чи пощастить. «Номер» не пройшов.

— Серйозно—образився Льоня.— До нас завітали негри. Матроси з англійського пароплаву. Вони зараз оглядають санаторію. На другому поверсі.

Ми побігли вниз.

Але, на превеликий жаль, нам пощастило побачити лише широкі спини в синіх піджаках, чорні кучеряві голови і чорні потилиці.

Гості виходили із санаторії.

Я напустився на Льоню.

— Де ж ви, в лихой години, вештались? Прийшли на шапочний розбор! Такий, можна сказати, момент прогавили. А ще комсомолец? Секретар райкому! Партієць без п'яти хвилин! Гава!

— Та я...

— Що там ви. Я б їм розказав.

— Та їм адміністрація курорту все розкаже й покаже.

— Адміністрація? Хіба адміністрація покаже те, що треба. Хіба вона про примус розповість. Про примусові заходи, що застосовують до трудящих Радянського союзу, розповість?

А я розповів би. Ого!

Я б, як ілюстрацію до отих всіх виступів американських сенаторів різних там Фішів і йому подібних, я додав би:

Я сказав би.

— Знайте, товариші негри! Знайте, товариші матроси англійського пароплаву! Примус в Радянському союзі існує. І не тільки на лісозаготівлях в Архангельському районі, а скрізь, всюди, по цілому СРСР? По шахтах Донбасу і Криворіжжя. По заводах Уралу й Сибіру. На нафтових промислах Кавказу, по колгоспах України!

Спитайте коваля Луганського заводу Івана Васильовича Борискова, що має 31 рік виробничого стажу, як він потрапив до Лермонтівського курорту? З доброї волі думаєте? Нічого схожого. З примусу, шановні гості! Так, так. Не всміхайтесь!

Завком послав.

От як розповідає про це сам товариш Борисков.

— Заходжу я до завкому. А голова й каже: «Тобі Борисков підлікуватись треба». «Крой» на курорт. «Та я не хочу». «Не твоє діло. Мовчать». Путьовку в зуби, гроші за півтора місяці вперед і гайда!

І ви думаєте, що тільки одного Борискова примусили. Всіх примушують. І ударницю колгоспу ім. Буденного Марфу Гузькову, і робітника-друкаря Петра Лапина з Кадіївки живосилом послали.

У нас в Союзі, шановні гості, трудящі на курорти не їздять. Їх посиляють.

Завкоми, фабкоми, страхкаси, профспілки.
Хочеш—не хочеш—їды!

А який режим, яке ставлення на курорті?
Жах!

— Товаришу докторе! Я хочу виписатись,—
заявляє робітник—25-ти тисячник Гриша Сте-
панов.

— Куди?

— Додому. Весна ж. А в мене господар-
ство. Колгосп. Рибоводне господарство. Я
не можу я вже хочу до своїх тракторів, до
своїх сріблястих коропів з оцю тарілку зав-
більшки...

— Мовчать,—кричить лікар т. Полонська.
Ви повинні лікуватись ще місяць. Уже
зроблено розпорядження. Ще місяць і ніко-
торих розговорів, розумієте!

Отаке ставлення, отаке поводження з тру-
дящими.

А коли б ви почули, шановні гості, які
взагалі висловлює міркування отой позапар-
тійний лікар Є. М. Полонська.

— Треба зробити так,—каже вона,—
щоб кожний робітник, кожен трудящий,
принаймні хоч місяць на рік лікувався на
курорті.

Посилать їх примусово. Для мене не
причина, що Степанову треба до коропів.
Агаєву готуватись до городньої кампанії, а
Астронтеру—ліквідувати прорив на заводі.

Повинні лікуватись. Темпи роботи цього вимагають.

Чули ви таке, шановні гості? «Темпи роботи вимагають», щоб люди на державні кошти по місяцю, півтора, два сиділи на курорті нічого не робили.

От про що я розповів би закордонцям.

І поїхали б вони додому цілком поінформовані про примусові тенденції радянської влади і варварів-більшовиків. А ви прогавили, Лбоня. Е-ех, ви. А ще секретар райкому комсомола. Вождь вроді.

Одеса, Лермонтовський курорт.

Березень 1931.

ВСЕНАРОДНЕ МОЛІННЯ

Організована з благословення римського папи антирадянська «оборонницька» молитва — провалилась. І в Англії і в Польщі не вдалося притягти на молебні маси.

(З газет)

— Пане органісте. Як ви там? Готові?

— Так, свентий отче. Юж! Всі дудочки, всі клапони мого органа аж тримтять, щоб знистити антихристів-більшовиків.

— Я розумію вас, пане органісте, але насамперед спокій і організованість. До речі,

чи відчинив пан титар літне приміщення, бо народу передбачається сила. Пане титарю, як там?

— Не турбуйтеся, свєєний отче. Всі відчинено: і літне приміщення, і всі хори, і навіть та кімнатка, де ви наставляєте на путь праведну молоденьких грішниць...

— Селянс...¹

— Ну да, селянських. А яких же?

— Йолоп!

— Ну як, пане органісте?

— Нема нікого, пане ксьондзе.

— Та це ж молебень проти більшовиків, проше пана?

— А так, проше пана.

— Та де ж нарід?

— А я знаю?

— Так до то єсть за способ знищення, проше пане.

— Непевний, перепрошаю пана.

— Слухайте, пане органісте...

— До послуг свєєного ойця.

— Може пан титар загігував би когось там? Пане титарю?

— Пробував, пане ксьондзе.

— Так може вийдемо на цвинтар та спробуємо колективно.

¹ Мовчи.

— А так. Кажуть у більшовиків завжди колективно. І... виходить.

— Тітусю, тітусю...

— Слава Ісусу...

— На віки вічні, амінь. Куди це ви так раненько?

— Де там раненько, святий отче. Вже пів на другу. Іду оце до куми Юзі на іменини.

— А може б до нас заскочили. Ох, і молебня б ушкварили проти більшовиків.

Ану їх тих більшовиків!

— Та що бо ви... Та вони ж у Москві, знаєте що роблять. Уже і найсвятіший папа Пій XI... Ох і не говоріть. Жах!

— Дякую. Хай іншим разом. На все добре.

— Не захотіла, стара холера!

— Пся крев.

— Пссс... Он іде Броник Кучма — цей помолиться.

— Ай-я-яй! Пане Кучмо! І вам не сором?..

— А що таке?

— Ніби не знає? Ох і штука ж, го-го-го?

— Ййбо не знаю...

— Та в Москві ж більшовики...

— Це знаю. Вже чотирнадцять років.

— Ну да, але що вони творять ті більшовики. Он Папа Пій ХІ... Помолитись треба...

— А то вже красенько дякую, пане ксьондзе, щоб я за більшовиків молився. Я, знаєте, пе-пе-есовець і мене просто дивує, як ви можете такі слова... Взагалі... Не роумію вас...

— Та не за більшовиків, йолопе, а проти, лайдак ви нещасний... Держи його, тягніть його... Пане титарю... тягніть його сюди. Ставай отут коло матки бозкої... Молись, пся крев.

— Рррятуйте нас сили божі...

... а ще маю за честь донести вашій найсвятішості, що моління всесвятому Ісусові вилилось у одностайний крик усіх присутніх: «рятуйте нас сили божі... від більшовиків» Ксьондз Беніфецій Пшешюрка.

ДОЗВОЛЬТЕ СЛОВО

Слово коротеньке.

Просто до порядку дня.

Так би мовити, в порядку самокритики.

Про українське студентство багато громадських діячів висловлюються авторитетно.

І наркоми, і академіки висловлюються і члени профспілок інтерв'ю дають.

Так і так, мовляв, турбуватись нема чого.
Так і так, мовляв, українське студентство
стоїть твердо на ґрунті.

Іноді обідає і науки різні студіює.

А взагалі, мовляв, моральний рівень дуже
високий.

Діяграми певні з приводу цього вивішують:
будьласка, мовляв, переконуйтеся поки не пізно.

Отут, власне, у мене особисто виникають
сумніви.

Намічаються розходження і фіксується
прорив.

Що доморальних досягнень.

Потому нещодавно студенти, наприклад,
вікна побили.

Правда, повинен чесно заявити, скільки
саме шибок вибито і на яку калькуляцію я
не знаю, але вибили.

Якже, дозвольте вас індиферентно запитати,
ув'язати це з моральною діяграмою?

Або такий факт.

Студенти побили свого ж товариша—єврея.

Яка ж це моральність?

Це просто хуліганство.

Отже, дозвольте відгукнутись.

Дозвольте застерегти дорогих академіків
і членів профспілок бути обережнішими.

Щоб громадські діячі і авторитети, даючи
інтерв'ю, вважали і на ці прикрі факти нашої
п'ятирічки.

А наше студентство хай на автора не нападає.
Бо автор дуже любить студентів.

Бо авторова дочка уже майже студентка. Вона вже два роки ніяк не може вступити до ХТІ.

Потому комісія виявила у неї буржуазне походження з математики.

Отже закинути авторові студентствофобство і взагалі негативне ставлення до українського студентства не можна.

Бо автор сам українець і йому, звичайно, неприємно.

Неприємно, звичайно, що такі прикрі факти трапляються.

Правда, для повної інформації і реабілітації автор мусить зазначити що його дочку і на медфак не прийняли.

Крім того, оті хуліганські випадки, що на них назирає автор, трапилися у Львові.

Хуліганила УНД'івська молодь.

Так звана «Українська-народньо-демократична» молодь.

Попросту сказати — українське буржуазне студентство.

Попросту сказати — фашисти.

Щождо авторової дочки так вона ще має вступати до ІНО, ІНГОСПу і у ветінститут.

Дуже здібна, доложу вам, дівчина.

Українка!

Бо і я ж... Та що там говорити!

ПАНОВЕ, НЕ ПАДАЙТЕ ДУХОМ

Женевський кореспондент лондонської газети «Сендей Таймс» пише, що Ліга націй одержала нового «секретного радянського документа». Документ той доводить, що більшовики організують із школярів резервну армію на 15 мільйонів.

«Известия ЦИК» ССРСР називають це «Новая идиотская выдумка».

Проти такого реноме, звісно, нам заперечувати нема чого, але нема сумніву, що Ліга націй забажає реабілітуватись.

Безперечно.

Призначить Ліга націй комісію перевірити оті самі відомості, що їх вона одержала.

Прийдуть до нас різні сери, пери, гери, месье, містери, пани й полупанки з секретарями, фотографами, стенографістками.

Зайдуть вони до першої ліпшої семирічки і, слово чести, ми тоді не викрутимось.

Спитає комісія, приміром:

— А скажіть, милі дітки, хто ви такі будете?

А дітки хором:

«Ми молодая гвардія
Робітників — селян»!!

І запише комісія:

«Діти школи ім. Леніна, сами сказали, що вони гвардія».

До другої школи.

Тільки у двері, а там такі, знаєте, пацани їздять верхи на дубцях і на все горло:

«Ми — красные кавалеристы
И про нас
Былинники речистые
Ведут рассказ»!!!

Тут уже, не питаючи, члени комісії занотують:

«У школі ім. Сталіна одверто готують дітей у кавалерію».

У третій школі бльокноти комісії зафіксують:

«Школа ім. Петровського готує кадри для Червоної фльоти, бо діти, без нікого нажиму, навіть натяку з нашого боку, одверто признались».

«Станем комсомольцями

Підем за моря»!!!

А не доведи господи спитає комісія якогось Ванька Петренка, чи Раю Фуксик, учнів першої групи:

— А скажи, будь ласка, дорога раддитинко, ти крім войовничих пісень і віршиків якихось знаєшь?

— Знаю, — бадьоро сьорбоне більшовицьким носом Ванько чи Рая.

- Багато?
- Аж один!
- Ну, який?
- А ось:

«Трам-трам-тарарам
Ой дамо ж ми буржуям!
Ось бадьоро, нога в ногу,
Йде піхоти дві залогі!
За піхотою — кіннота
Ану виходь, кому охота?!
Далі гримають гармати,
Ризикни з ними заграти!
А над ними аж гуде,
То літак під сонцем йже»!!!

Слово чести після такого віршика комісію доведеться рятувати валеріянкою, а тов. Литвинову доведеться розпаковувати чемодани, бо його до Женеві ніколи не пустять.

Панове з Ліги націй!
Не падайте духом!
Проти випадку „Известий“ ви можете реабілітуватись.

Є цілковита змога.

Рая Фуксик і Ванько Петренко вам допоможуть.

НОВА ТЕРМІНОЛОГІЯ

«Умови руської економіки—це така надзвичайно рухлива новина, що може поставити економічне життя різних країн в надзвичайно неприємне становище. Ці країни будуть одурачені, коли не вживуть запобіжних заходів».

(З промови пана Бріяна міністра закордонних справ Франції).

- „Надзвичайно рухлива новина“!
- Що саме?
- Торговельна фірма мого вельмишановного дяді вилетіла в трубу. Дядя втік. Надзвичайно рухлива новина.
- Чому ж рухлива?
- Ну як же. «Вилетіла», «втік». Самий рух!
- Ррррятуйте, банк лопнув!!
- Ах! І коли ви вже почнете вживати термінологію нашого дорогого вождя пана Бріяна. Не «лопнув», а з банком трапилась «надзвичайна неприємність».
- Та не банкові, сто чортів, а нам — клієнтам — неприємність.
- Ах! Яка відсталість! Яка відсталість! Неприємність, а просто «Ви одурачені!»
- Пане міністре! На металургійних заводах страйк.
- Не знаю такого слова...
- Забастовка!
- Не розумію...

- Робітники припинили роботу!
— І слухати не хочу...
— Ах! Пробачте! Забув, «Економічне життя нашої країни в надзвичайно неприємному становищі».
— От, от! Правильно! Молодця!
— Рад старатись!

— Що? Заколот! Повстання? В колоніях Великої Французької республіки повстання? Та я... Та ми... Ррррразойдісь! Не скопляйсь! Іменем президента пропоную...

— Та чого ви гарячкуєте, пане губернаторе? Ніякого заколоту тут нема. Просто ми — робітники колоній — за рецептом пана Бріяна „вживаємо запобіжних заходів, щоб не бути одураченими“. Вас як: повісити чи розстріляти, пане губернаторе“?!

ЖАХЛИВЕ СЛОВО

В зв'язку з готуванням робітників до святкування 1 мая, поліція Чехо-Словаччини чипляється до всього, щоб не допустити святкування. Комдепутата Майєра без ніякої причини заарештовано і посаджено до в'язниці.

Прочитавши свіжу газету, начальник поліції занервував.

— Чорт зна що? У всіх країнах готуються до 1 мая, а мій спимо? В Німеччині судять

всіх, хто закликає до святкування 1 мая і штрафують як за «матеріальні збитки, що завдаються державі», в Польщі мобілізується поліція й охранка і йдуть масові арешти й труси, в Болгарії—заборонені будь-які демонстрації на 1 травня і вже конфісковано 300 тисяч відозв, в Китаю поліція застосовує терор проти робітників і т. д. і т. д., а ми спимо? Не гаразд, сто тисяч чортів!! Треба щось робити! Неодмінно... І негайно!!

Хвилин через десять, подаючи бравому фельдфебелю щойно написаного наказу, начальник міліції сказав:

— Негайно розповсюдити і застосовувати. Зрозуміло?

— Ви комдепутат Майер?

— Я.

— Одягайтесь. Підете з нами.

— Куди?

— Та не в оперу ж, звісно. В тюрму.

— Протестую... Причини?

— Найгрунтовніші, пане депутате. Прізвище ваше, знаєте, зрадило вас. «Майер». Зрозуміло?

— Нічого не розумію...

— Ну-ну, не морочте голови. Щоб людина з таким прізвищем, як «Майер» та не готувалась до 1 мая. «Кроком руш»!!!

- Протестую... Насильство...
- Пізно, голубе.
- Хто хазяїн цього ресторана?
- Я, пане сержанте.
- Ви арештовані.
- Та звіщо ж, господи боже...
- Бога згадуєте, а нелегальну літературу розповсюджуєте?
- І не думав, слово чести...
- А оце що? Що це, я вас питаю, в цьому меню вашого ресторану написано? Га? «М а й-онез».
- Та це ж страва така...
- Ладно. Ладно. Ми ці більшовицькі штучки знаємо. виправдуватись будете в поліції. Ну? Живо!..
-
- Граєтесь, дітки?
- Граємось, дядю.
- Так, так... Граєтесь, значить... А що ти йому зараз казав?
- Я йому сказав, щоб він не займав цього коника.
- А як ти йому сказав?
- Кажу: «Це мій коник і ти його не займай».
- Ах ти, цуценя паршиве!
- Ой! Ой! Ой!
- Стійте! Завіщо ви тягнете мого хлопчика?

Воно знає за що! Я йому покажу пропаганду! «Не займай». «Не займай». Я тобі поккажу!..

— Так-так. Значить, ви кажете, що у вашому місті все гаразд?

— Точно так, пане міністре. Вжито всіх заходів, щоб не допустити святкування 1 мая і можу сподіватися, що все буде гаразд...

— А от я сумніваюся...

— Пане міністре...

— Так, так, пане начальнику міліції! Коли навіть в офіційальних папірцях, що підписує пан начальник міліції, чувається більшовицька пропаганда, дозвольте мені сумніватися...

— Пане міністре...

— Перепрошаю... Читайте... «Вжито майже всіх можливих заходів до майбутнього свята 1 Мая. На майдані устатковані кулемети». Ви писали?

— Я... я... я...

— Та ще й підписано: «Майор Карл Гронек?»

— Можна мені сумніватися, пане начальнику міліції?..

Майор схопився за серце.

ЕКСПЕРТИЗА

(Варшавська комедія на 3 дії).

Дієві особи: Начальник поліції,
Експерт.

Дія I.

Начальник.—Проше пана. Оцю штуковину найшли в димарі радянського повпредства. На вашу думку, що воно таке?

Експерт.—Це надзвичайної сили «адська машина». Тут динаміт. Два кіло. Коли б стався вибух, повпредство було б зруйноване дощенту.

Начальник.—Серйозно? Який жах!

Експерт.—І не тільки будинок повпредства, а небезпека загрожувала і сусіднім будинкам.

Начальник.—Ви певні?

Експерт.—Як бога кохам!

Начальник.—Дякую панові за експертизу. На все добре!

Дія 2

Начальник.—Проше пана. Як ви гадаєте. Що це таке?

Експерт.—Я ж уже вчора казав ясно-вельможному панові, що це «адська машина» надзвичайної сили...

Начальник.—Знаю, знаю... Але я забув поінформувати пана експерта про одну важливу деталь... Бачите... Скажіть, ви жонатий?

Експерт.—Так, проше пана.

Начальник.—І діти є?

Експерт.—Двоє. Юзеф і Жозефіна.

Начальник.—От бачите... А ви хочете з ними розлучитися...

Експерт.—Як? І не думав!

Начальник.—Як не думав? А експертиза? Хіба можна таку важливу експертизу та проробити так: трах-бах! Ми гадаємо, що вам доведеться посидіти у нас місяць, а може й півроку. Хіба я знаю скільки в таких випадках треба сидіти. Динаміт же! Будинок же доценту! Я розумію, коли б там порох мисливський, або щось такого... І щоб не будинок, а димар розвалило. Тоді можна й швидше...

Експерт.—Ійбо не знаю, як же...

Начальник.—А ви знайте! Хіба так трудно? Та ще такому експертові. Ось вам ручка, чорнило—чим не приладдя для хемічної експертизи. Сідайте та й з богом...

Експерт.—Як з богом?

Начальник.—Та пишть висновок, а я продиктую. Все, дно робити нічого. Пишть.

...«Адська машина» невеликої сили начинена мисливським порохом. Коли б стався вибух, розвалило б димаря—не більше».

— От і все! Бачите, як легко. Що то значить колективна праця! Ви досліджуєте, я диктую. Дякую! Бувайте! Цілуйте Юзю й Жозю! На все...

Дія 3.

Начальник.—А! Пан експерт! Доброго здоров'ячка! Скажіть: чайок чи каву питимете?

Експерт.—Дякую. Я вже пив.

Начальник.—З цукерками?

Експерт.—Так.

Начальник.—Ну, а зараз з бомбами вип'ємо.

Експерт.—Що-о-о...

Начальник.—Ну-да. З шоколядними бомбами... Знаменита штука, доложу вам. Пальчики обсмокчете! Учора, розумієте, ото як ви пішли, почав я придивлятися до тієї адської машини... Напхано всередині щось чорне... Придивляюсь: порох—не порох, динаміт—не динаміт. Що за чорт—думаю! А потім ризикнув знаєте... Та пальцем—тик! А тоді на язик—лизь! Солодке! Бий мене матка боска—солодке! Я сміливіше. І ось маєте. Два кіло шоколядних бомб...

Експерт.—Не може бути?

Начальник.—Може.

Експерт.—Не може?

Начальник.—Може!

Експерт.—Та я ж учора...

Н а ч а л ь н и к.—Чому вчора. Ви ще й сьогодні на волі... і завтра будете на волі... Це виключно від вас залежить. Ось вам ручка, чорнило. Ось бомби... Речовий доказ, так би мовити... Все ясно? А я вам, тим часом, чайку замовлю. Болеславе! Дві склянки чаю. Живо!

К і н е ц ь

«ОРФЕЙ У ПЕКЛІ»

(Відкриття сезону Першої української музичної комедії, театр ім. Шевченка. Харків).

Я ніколи не був рецензентом.

З двох причин.

Поперше, я завжди старався дивитись на речі об'єктивно, подруге—моя жінка ніколи не була актрисою.

Але зараз ситуація трохи змінилася.

Моя жінка заявила, що за всяку ціну вона хоче стати актрисою одного з українських державних театрів: опери, драми, оперети чи балету—не важно.

Цей жінчин виступ одразу знищив причини, що досі утримували мене від писання рецензій і я сміливо став рецензентом.

Щождо жінки то за неї теж турбуватися не доводиться. Актрисою вона буде, бо

за наших часів це не так трудно. Одна, друга записочка—і вже.

Перша всеукраїнська музична комедія відкрила сезон «Орфеем у пеклі».

Музику до «Орфея» написали композитори: пан Офенбах (1777—1877) і товариш Мейтус (1905—?).

Ці дати не точні.

Але це не важно, бо рецензенти за точність дат не відповідають так само, як і взагалі за цілу рецензію.

Музика «Орфея» поділяється на дві категорії: дореволюційна (Офенбах) і післяреволюційна (Мейтус).

Обидві музики досить мелодійні (волторна, барабан, барабанчик, труба) і бадьорі (флейта, клярнет і ще якась дудочка—третя ліворуч від диригента; дме на нюю такий високий член робмису з борідкою).

Обидві музики справляють приємне враження, але післяреволюційна музика приємніша.

Вона відбиває епоху і охоту думати інакше

Обидві музики захоплюють.

Особливо захоплюється диригент (т. Крижанівський). Так захоплюється, що не чути ні солістів, ні хора. Всіх заглушає приємна музика.

Текст до «Орфея» теж результат колективної творчисто П. Михайлова, О. Вишні і М. Іванова.

Текст нічого—погануватий. Невеселий.

Скидається більше на доклад про міжнародне становище, ніж на текст музичної комедії.

Дій в «Орфеї» три. Небагато.

Проте, як говорять у РСФРР: «не багато дійствий, зато багато противодействий».

Постава «Орфея»—ручна. Скрізь видно руку режисера (тов. Балабан).

Лише в одному місці видно ногу.

Це в 1 дії. Коли по сцені пересувається будка, видно ноги робочого, що тую будку пересуває.

Оформлення до «Орфея» робили художники А. Щеглов, М. Петренко, Вс. Чернишев, С. Йофе, П. Горілий.

Оформлення—цікаве.

Увесь час цікавишся, що ж воно означає?

Костюми—яскраві.

Вони яскраво доводять, що Купідон, наприклад, носив різнокольорові підштаники: одна калоша—біла, друга—чорна.

Крім того, вони яскраво доводять, що всі богині (Юнона, Клію, Мельпомена, Діана, Мінерва, Талія і т. далее) ось-ось незабаром за кодексом законів про працю, підуть у чотирьохмісячну відпустку, що надається всім вагітним жінкам—так вдало побудовані їхні яскраво білі спіднички і фартушки.

Виконали «Орфея»—добре.

Але, шановні товариші! Дозвольте мені на цьому місці стати знову не рецензентом, а звичайною людиною.

Можна? Дуже вдячний.

Так от.

Виконали «Орфея» добре.

Всі виконавці: Новінська (Євридика), Орфей (Івашутич), Стик (Уманець), Плутон (Донець), Юпітер (Рафальський), вожаки (Авшарон, Іванов), Купідон (Попова), Меркурій (Джудді) всі богині (Михалевич, Ліскова, Степаненко, Муравйова, Завгородня, Бегма, Вольгемут, чистильщики (Іскра),— всі виконавці доводять що перша Українська музкомедія має прекрасний склад акторів, прекрасний хор і балет (режисер Вігільов). Що з такими силами перша Українська музкомедія покаже ще багато цікавіших постановок, ніж трохи нуднуватий з текстового боку «Орфей у Пеклі».

БЕЗ ГЕНІЯЛЬНОСТІ

*(«Циганський барон» — друга постава
Української музкомедії)*

Я—обурений.

Що це?

Куди дивиться громадськість?

Про що дбають відповідні установи?

Що роблять органи?

Я—не можу!

Я—категорично протестую!

Яка це вистава?

Для кого?

Ні етапів, ні математично врахованих мізан-сцен, ні формальних досягнень.

Все просто, зрозуміло і—що найбільше обурює—цікаво, легко, весело й приємно.

Просто жах! Накажить мене бог!

Куди ми йдемо? Чого прагнемо?

І я цілком розумію розгубленість відомого українського письменника тов. Д., який, побачивши мене на прем'єрі, сказав:

— Слухайте? Що це таке? Та це ж хороша вистава? Та це ж така вистава, що не вимагає ні вступних промов, ні подальших дискусій! От так штука, ха-ха-ха! Ви тільки подивіться, що вони роблять? Росіна, Новінська, Кернер, Козачківський, Івашутич, Павлусенко, Степаненко—прекрасно грають і співають...

— Грають то грають,—перебив я товариша Д.—Але що з того... А школа в них є?

— Школи, дійсно, немає,—зідхнув тов. Д. Це, дійсно, плюс...

— А в художника Матковича, що зробив непогано оформлення, ім'я є?—приголомшив я тов. Д.—А режисер Козачківський, які має заслуги перед молодим українським театром? Га?!

— Невже немає,—здивувався тов. Д.

— Абсолютно! Не те, що заслуг, він і досі немає навіть поганенької статті про шляхи українського театру, не давав зроду інтерв'ю про свою постановку—он що!

— Н-да... Це дійсно...

— Це не вистава—продовжував я зловіщим голосом, а розпушта. Під час дії публіка аплодирує, не дає грати... Де дисципліна глядача, шановний товаришу? Такими виставами можна так розбещити публіку, що вона, чого доброго, в театр почне ходити...

— Да, дійсно,—відповів остаточно прибитий тов. Д.—Треба писати про це, треба говорити про це... Неодмінно треба...

Пролунав гонг. Ми пішли до залі.

— Сидить,—тихо промовив тов. Д.

— Хто сидить?

— Та публіка. Вже третя дія, а публіка сидить.

— Нема нічого дивного,—відказав я.—Очевидно хоче ще приємно загубити півгодини Розпушта...

Почалась третя дія.

НЕМА ЖИТТЯ

(Монолог «літуна»)

На заводі у нас чорт зна що робиться!
Контролю того, контролю розплодилося.
Жах! Кожен свого носа до станка суне, а
справжньому робочому життю нема. Буза!

Не вийдеш на роботу—на чорну дошку
вивішують. «Прогульник»! Спізнився на робо-
ти—штраф! А галасу того, галасу—ужасті
подобно! «Зрив», «Прорив», «Розрив» Трах-
тарарах-бах і зразу штраф!

Я не говорю, що неправильно. Правильно.
Раз не вийшов на роботу—штраф.

Тільки розберись ти. Розберись. Моть я
галоші по талону здобував у ХЦРК. У черзі
стояв, а ти зразу на чорну дошку. Буза! В
кооперації перебої, а тебе на чорну дошку.
Понімать нада. Ти розберись, а тоді й пиши.
А моть я хворий, моть мені в Харкові вже
й дихати не можна. Моть мені на Кавказі
дихати треба.

Давай, кажуть, посвідку від лікаря. Бузо-
тьори! А лікар хто. Хіба лікар зрозуміє душу
робочої людини. Хіба йому душа потрібна.
Йому апендицит потрібний. Було мені з тими
лікарями. Приходжу тиждень тому. Так і так,
товариш доктор: горло. А він подивився:
«Чепуха. Працювати не заважає». Скипів я.

Як не заважає? А моть, у нас обговорюється віддозва ЦК ВКП, а я мовчатиму? А, моть, я зустрічний плян виставлю? Дай - говорю,— ослободженіє, поки живий.

— Та ви не вмрете—одвічає.

— Та не я, а ти поки живий... Дав, звісно... Отакі в нас лікарі. А інженери, думаєте, кращі? Якраз. Теж хлюсти хороші! Ні підходу ні лінії до робочої людини. Був у нас на ХПЗ один такий. Згадувати гидко. Не людина, а трудової інтелігент.

— Продукція—говорить, у вас товаришу Крикун, ні к чорту не годиться. Браку багато. Підтягніться! Не гаразд.

— Ах ти, думаю, гнида! Кому ж ти говориш. Га? Та, моть, я таких як ти у 17 році без нікоторого промфінпляну, тридцять сім штук в тачці вивіз? А не віриш, так я тобі з дому контрольні цифри можу принести—в мене записано. «Продукція не годиться». «Підтягніться». Бузотьори! От через таких і на заводі не вдержишся, а потім говорять «Літун». «Клясовий ворог». Через таких і літаєш, потому не розуміють робочої людини Хіба «літати»—радість велика. Перейшов я приміром, з ХПЗ до «Світло шахтаря». Хіба ж такі умови праці? Гудок не той, трамвай не той. Пивна далеко. Поки звик тиждень спізнювався. Та й майстер знов почав буровить. Присікуватись почав. Свій же брат—

робочий, а як майстером став—зразу на інтелігентну точку тягне. «Продукція погана», «Норма шкутильгає». Повчіться, каже, в наших ударників. Як сказав він це, так вірите, аж у середині мені щось перевернулось. Мені? Вчитись? В ударників? У шпани? Та, моть, я сам такий ударник, що вже не знає по кому і вдарять. Така образа! Ну, думаю, ладно. Подивлюсь я на твоїх ударників. Гаразд. Підхожу...

Ну, товариші-граждане! Такого побачив—висловитись не можу. Курячий сміх. За вдарного бригадира—баба! Накажи мене бог—баба! Навіть по спецодягу видать—баба. В штанах, у кепці, і курить. Ах тож! Ну! браток, брось... Шоб Петька Крикун у баби вчився? Не буде, браток, діла. Я, браток, бабу інакше як за клясового ворога не вважаю. Мені на ДЕЗ'і баба такого підвезла—повік не забуду. Обговорювали ми плян на виробничий нараді. Беру я, значить, слово. Да, говорю, так і так,—ФЗК, говорю та інженери неправильно, говорю, склали пляна. Переборщили. Хіба можна щоб такі завдання. Та й норми перебільшені. А після мене бере слово одна, значить, рабiтниця. Ну, баба. Дійсно, каже, правильно зауважив т. Крикун,—пляна складено невдало. Не врахували всіх можливостей, ФЗК помилився. Норми виробітку неправильні. Їх треба... збільшити.

Як взяли мене на сміх... Що, кричать, Крикун. Здорово тебе женський вопрос підтримав? От підвезла, гадюка! Тьфу! Не можу я тепер на бабу дивитись. Хіба баба зрозуміє душу робочої людини. Правда, і чоловіки тепер не ті пішли. Свій брат, робітник, а подивишся... Така буза.

Нема таких, щоб справжній робочий. Щоб робочий і край... Він—або 25-тисячник, або за-контракований до кінця п'ятирічки. Той змагається, а той на буксирі когось тягне. Цей ударник, а той—ентузіяст. Один виконує, а другий перевиконує. Одного преміюють, а того орденами нагороджують.

Ні, нема життя справжньому, щоб чистокровному робочому! Ех! Тріщить пролетаріят!

ВОША

(Обивательський діалог)

- Іване Івановичу! Стоп! Куди так швидко?
— Ай! Спішу! Лечу! Біжу! Ділов! Ділов!
Повна голова!
— Де це ви так навантажилися? Що це
— Оце? Мертвий пайок!
— Як?

— Мертвий пайок. Бабушка півроку як умерла, а пайова книжка — ось!

— Здорово!

— Не погано. Біжу оце в «Динамо». На покійну бабушку лижі видають.

— Але чому ж пішки? Трамваєм краще.

— Краще? А здача?

— Яка здача?

— Ну здача. З карбованця, з п'ятьорки, з десятки. На трамваї не дають, в ЦРК-опі не дають. Ні поп-оїсти тобі, ні поп-оїхати тобі!

— Паніка! Та дрібних грошей скільки завгодно. Я, наприклад, тільки но одержав.

— Він одержав? Він одержав? А на Заїківці?!

— Що там ще на Заїківці?

— Не знає... Жахливий випадок... Умер один видвиженець. Пішли родичі гроб купувати—здачі нема. Ходять день, ходять два, ходять тррри, ходять чотир...

— Брехня. Не може бути, що видвиженець і так довго на одному місці... Уже б перекинули, або скоротили. Брехня!

— Чессное слово...

— Брехня. Не всякому слову вірити можна. Он один касир Хаторгу божився, клявся: грошей на здачу нема. А трусонули у нього вдома і пожалуста: 341 карбованець, 97 з половиною копійок срібних...

— Срібних?

— І мідних.

- Де ж він їх держав?
- В самоварі!
- В самоварі? Дивіться, яке небезпечне місце. В самоварі? Ай-я-яй!
- Ага! І що дивно. Через оті злощасні півкопійки засипався.
- Засамоварився.
- Прийшли до нього. Шукали-шукали: нема!
- Нема?
- Нема! А він сидить, чайок попиває. На столі, значить, самовар кипить, чашка, блюдця — повна картина природи. І каже касир агентові розшуку: «Може чайку вип'єте»? «А чому й не випити. Будь ласка». Почала жінка наливати, а з самоварного кранта півкопійки в чашку — брязь! Ну й готовий!
- Такий винахідник! Ох-хо-хо...
- Н-да! Не повезло винахідникові.
- Постраждав на фінансовому фронті.
- Рідшає армія винахідників.
- А й справді. Он і в нас у жилкопі. Один винахідник постраждав.
- На фінансовому?
- Ні. На заготівельному.
- Жертва куркульні?
- Ні.
- Жертва бандитизму?
- Ні.
- Жертва клясової боротьби?
- Де там. Гірше... Жертва... тарані!

- Тарані?
- Ага! Придумав спосіб тараню зберігати.
- Який там ще спосіб? Тараня, здається завжди одним способом зберігається: солиться в'ялиться, сушиться.
- Та ні. В нього мета була більша. Більші масштаби.
- Цікаво. Які масштаби?
- Скуповував він по всіх ЦРК-опах тараню, нанизував на шпагат і спускав у вентиляційну трубу.
- Оригінально...
- Надзвичайно. Сімсот сорок три тарані нанизав. А щоб непомітно було, він на кінчик шпагатини, що з оддушини стирчала, штучну хризантему прив'язав...
- Едісон!
- Куди Едісонові! Да... Прийшли якомсь гості. Побачила одна дамочка. «Звідки — питає — у вас така прекрасна хризантема. Ах Ах!» Та ручкою — сіп!
- Ну?
- Ну й ну... Хризантема в руці, а вся тараня бухнула з четвертого поверху кудись у підвал.
- Ха-ха-ха! Крах рибних промислів!
- Тепер тараня гние і на весь будинок такий дух...
- А він би, ха-ха-ха, ідіот, на дріт нанизував! Міцніше! Го-го-го!

— Чого смієтесь? Хіба тут у матеріалі річ.

— Звісно в матеріалі. Особливо в тому, що напханий в голові того винахідника.

— Ох-ох-ох! Не в матеріалі тут річ, а тут... судьба.

— Судьба? А що ви думаєте... Дійсно.

«Судьба играет человеком

Она изменчива всегда...»

— Правильно... Правильно... Судьба. Пригадуєте Ідіотенка?

— Якого?

— Ну, Ідіотенка?

— Івана Івановича?

— Та його ж!

— Ну?

— Судьба. Вмер...

— Тиф?

— Подушка. Від подушки вмер!

— З'їв?

— Не встиг. Подушки в одному магазині продавали. Пішов він у чергу. Купив одну подушку. На живіт мотузком ув'язав. Знову в чергу. Ще подушку. До спини присобачив. Знову в чергу. Ще подушку. Словом п'ять чи шість подушок придбав. Біжить радісний додому, несе поперед себе подушки, нічого не бачить і напорівся на таксі...

— Іже есі на небесі.

— І його і подушки — в пух і прах!

- В пух і прах!?
- Навіть в протоколі так міліція записала: «На місці проишествія обнаружено пух і прах громадянина Ідіотенка Івана Івановича».
- От бачите! А скільки людина могла б ще зробити.
- Ще б пак!
- Могла б ще стати в чергу за черезсидельниками...
- За шлаком...
- За березовими бруньками...
- Придбати десять пудів глорії...
- Відер трое касторки...
- Тонну козинячих хвостів...
- Могла б зробити матрац із мила...
- Придбати повну ванну керосину...
- Повен рояль набрюшників...
- Могла б житись прекрасною ковбасою...
- Ковбасою?
- Ну да. Із сої. Ковбаса називається «ковбасою». Прекрасна штука. До речі, як у вас справа з харчуванням?
- Прекрасно...
- Тобто?
- Знаменито!
- Домашнє харчування?
- Ні.
- Громадське?
- Ні.

- А яке ж?
 - Дружне.
 - Дружне. Що за новина?
 - Навпаки — старовина.
 - Дружне?
 - Ага. М'ясо — друг мій — прикажчик-молоко — прикажчик мій друг, масло — прикажчик жінчин друг, городина — подруга жінчина — прикажчиця. Розрішили проблему.
 - Здорово!
 - Що й казать. Живемо не горюємо. Життя буяє. Громадські обов'язки...
 - Невже. Маєте навантаження?
 - Ого! Оце біжу зараз до Шептунівського — навантажуюсь пльотками, тоді до Бреханчука — навантажуюсь чутками, а тоді до Шушукала.
 - А він же що?
 - О в нього секретна організація: «воша»?
 - Воша?
 - Воша!
 - Що ж воно означає?
 - Воша. «Всеукраїнське об'єднання шептунів активістів». Прощавайте!
 - На все!
-

ХИТРИЙ ЛІКАР

(Жарт на I дію)

Діють: { Лікар
Симулянт

(Кімната, обмебльована як лікарський кабінет: стіл з паперами, дерев'яна канапка, шафа з медикаментами, декілька стільців і т. д.. Коли піднімається завіса, на кону нема нікого, за лаштунками галас, крики, сварка. Вигуки: «Моя черга». «Я раніше вас прийшов», «Моть я інвалід» і т. д.).

Лікар.—Влазить у вікно.—Ффффу!! Да, де! Як у трамваї. Мало не задавили. Да де! Курортна кампанія: до свого власного кабінету треба у вікно лізти. Да, де! Ну-с, треба приготуватись. Знімає з вішалки халата, одягає. Да, де... Пробує м'язи на руках. Слабісімо! Ні! Краще одяг середньовічних лицарів до сучасних умов пристосувати, бо покладатись на власні біцепси небезпечно. Одягає поверх халата бляшаний панцир. Ач, як угнувся... Здорово його вчора ударив той, що на туберкульоз у руках жалівся. Да, де... Ну-с? здається все... Більш, здається, нема нічого такого... виразного. Бере прес-папье, ховає в стіл, оглядає кімнату. Все! Так! Готово! Кличе. Санітар! За лаштунками галас. Санітарррр! За лаштунками гамір,

чути звук ляпаса, крик: «Ай, мама!». Влітає симулянт.

Лікар.—Саніта...

Симулянт.—Санітара? Вже нема! І що ти такого слабкого ставиш? Тільки раз вдарив, а він уже до землі припадає.

Лікар.—В чім справа, товаришу?

Симулянт.—У грудях.

Лікар.—Де?

Симулянт.—У грудях. Хіба не бачиш, як я схвильовано дихаю?

Лікар.—А що саме у грудях?

Симулянт.—А я знаю? Мо пендицит, мо шкарлятина. Це вже твоя справа. Хоче скинути піджака.

Лікар.—Перелякано. Що... що ви робите?

Симулянт.—Ги-ги.. Та не бійся. А мо'я тебе ще й не буду бити? Ги-ги!

Лікар.—Да, де... Мені треба записати вас, товаришу.

Симулянт.—Записати? Ну записуй, записуй, а я тим часом хворобу підготую.

Лікар.—Записує. Де ви працюєте, товаришу?

Симулянт.—Завод «Червона кишка». Кишки виворачую. Сімнадцятий розряд плюс п'ятиденка прогулу.

Лікар.—П'ятиденка?

Симулянт.—Егеж! Спец!

Лікар.—Так, так... Ну підійдіть сюди, товаришу. Я вас зараз ви-и-истукаю...

Симулянт.—Ну, ну, ну! Ти! Я тебе «вистукаю»!

Лікар.—Та ви не бійтесь, товаришу.

Симулянт.—Кого? Ха-ха-ха! Тебе?! Субтильний ти, братішка, елемент, щоб я тебе боявся. Ну, на. Підставляє груди. Стукай! Лікар вистукує. Ой! Тільки не лоскочи... Сміється. Ой! Та не лоскочи, бо я... ха-ха-ха... ревнивий!!!

Лікар.—Тут болить?

Симулянт.—Спрашуєш? Звичайно ж болить.?

Лікар:—Давно?

Симулянт:—Пиши: з 905 року.

Лікар:—Ну, станьте сюди... Дихайте! Прикладає вухо до грудей. Дихайте!

Симулянт.—Дихає так, що лікар підскакує.

Лікар.—Так. Знизує плечима. Да, де... Поверніться. Дає фоноскопа, симулянт дивиться на апарата і кладе в кишеню. Та не в кишеню, а сюди. Кладе на груди. Дихайте! Ще! Ще! Ще раз! Не дихайте...

Симулянт.—Що ти мені на 14 році революції дихати не даєш.

Лікар.—Ні, товаришу. Це мені потрібно для науки.

Симулянт.—Ну хіба. Раз для науки—можу.

Лікар.—Сідайте, товаришу. Як у вас зуби?

Симулянт.—Не всі. Позаторік у Феньки на дискусіях три зуби вибили.

Лікар.—Ага... А язик як у вас?

Симулянт.—І язик болить. Понімаєш, не можу правильно виражатись. Приміром, хочу хороше слово сказати, а вискакує матюк. Ревматизм, чи що?

Лікар.—Так, так... А як у вас очі?

Симулянт.—А що? Мо скажеш здорові. Не бачу. Ійбо. Наприклад, півгодини з тобою розмовляю, а й досі недоберу, що ти: мужчина, чи мо женщина врач. Підштовхує лікаря ліктем.

Лікар.—Да, де... А руки?

Симулянт.—Ой слабі! Насилу чергу розштовхав поки до тебе добрався. А санітара твого вдарив, а він навіть і не вмер. Диха...

Лікар.—Диха?

Симулянт.—Зідхаючи. Диха...

Лікар.—А з серцем нічого не помічаєте?

Симулянт.—Ой, боже ж мій! Навпаки. «Без серця» нічого не помічаю. Тільки з серцем. Навіть получку з серцем получаю. Сердюся, що за прогули вивертають. Сердечний я плаче інвалід.

Лікар.—Заспокойтесь, товаришу. Ну, а ноги як?

Симулянт.—Ноги? Як раз плюнуть. Болять. І ноги болять, і горло болить... Ніяк розумієш, не розберу, що воно за неув'язка

така. Ноги промочу—горло не працює, горло промочу—ноги не працюють. Параліж... Рюмсає.

Лікар.—Значить ви горілку п'єте?

Симулянт.—П'ю, п'ю... Плаче. Брехати не стану. П'ю... От тільки не закусюю...

Лікар.—Не закусюєте? А чому не закусюєте?

Симулянт.—Не можна.

Лікар.—Чому не можна?

Симулянт.—Катар.

Лікар.—Катар? Да, де... А звідки ви знаєте?

Симулянт.—Знайомий фельдшер казав. У вас, каже, катар, аж дванадцятиверстної кишки.

Лікар.—Дванадцятиверстної? Лягайте.

Симулянт.—Ая..

Лікар.—Лягайте, лягайте.

Симулянт.—От маєш. Лягає на канапу.

Лікар.—Починає мацати живіт.

Симулянт.—Ой! Ой! Сміється. Туди не лізть, там у мене—гризь.

Лікар.—Грижа?

Симулянт.—Еге—гризь. У сімнадцятому році буржуя з мосту скидав, так підірвався.

Лікар.—Ну, лягайте! Закачує рукава і хоче знову помацати.

Симулянт.—Кричить на все горло.—Ой!!!

Лікар.—Чого ви кричите? Я ж ще ва не давив.

Симулянт.—А мо хочеш придавити?

Лікар.—Ні, ні, товаришу. Я тільки про- шупаю вашу сліпу кишку.

Симулянт.—Ля! Вже й кишка осліпла Повний прорив на організмі.

Лікар.—Да, де... З організмом у вас дійсно погано. Довго лікуватись доведеться.

Симулянт.—Радісно. Значить, ослобож- деніє?

Лікар.—Навряд чи ослобоженіє тут по пре. Да, де... Доведеться і на курорт ва послати.

Симулянт.—На курорт? Та дорогий ж ж мужчина науки! Чого ж ти мовчав? Зразу б уже і говорив. На курорт! На курорт Танцює.

Лікар.—Встигнете! Треба спершу неве личку операцію.

Симулянт.—Операцію? Навіщо ж опе рацію. Мо досить ослобоженіє, покищо?

Лікар. Ні, товаришу! Там у вас дванад- цятиверстна кишка трохи зіпсувалась, та ми її трохи, верст на п'ять одріжемо. Ля гайте сюди!

Симулянт.—Та я здоровий!

Лікар.—Лягайте, лягайте. Дістає з шафи величезного ножа.

Симулянт.—Хворі ноги, рятуйте! Тікає.

Ліка р.—Дістає з ящика стола ковбасу, одрізує шматок ковбаси, починає їсти і хитро сміється. Санітар! Давайте «следущого»!!

Кінець

ЛІНІЯ

(П'єса на чотири дії).
Дієва особа (головна) Товариш Корній
Іванович Делегаденко—людина зааморо-
чена від успіху.

Дія І.

Лінія намічена.

Тов. Делегаденко. — Я їду! Завдання!
Промфінплян! Реконструкція! Колективіза-
ція! Сто відсотків! Я їду!

Мадам Делегаденко.—Куди?

Тов. Делегаденко — О, міщанська про-
стота! О, несвідомість! Ну, звісно ж, на село.

Село, село!

До колективу

Тебе покличать

Їду я!

Мад. Делегаденко. — Чому неодмінно
ти? Чому не Рукипрочський, чому не Сто-
процентюк?

Тов. Делегаденко.—Бо вони не можуть намітити правильної лінії. Я ж... Їду! Дай мені в дорогу. «Правила процентів» «Хлородонт». Їду!

Дія II

Лінія пристосовується

Тов. Делегаденко.—Товаришу! Як у вас справа?

Голова сільради—Та нічого. Поволі колективізуємось.

Тов. Делегаденко. Поволі? Жах який... А т-е-м-п-и?!

Голова.—Та додержуємось, треба...

Тов. Делегаденко.—Результати?

Голова.—Дві комуни, три колективи.

Тов. Делегаденко—А на проценти? На проценти?

Голова—На проценти? Один куркуль давав був «на проценти» та вже виїхав. На Соловки...

Тов. Делегаденко.—О, відсталість! О, несвідомість! Негайно сходку! Загальні збори Актив покликати! Негайно! О-о-о! Яке незрозуміння лінії...

Дія III

Лінія перекручується

Тов. Делегадеко.—Товариші селяни Завдання, що стоять... Промфінплян, що його

складено... Реконструкція, що впливає... Колективізація, що є бойове завдання... Ви павете задніх! Ваше село колективізоване лише на 20%! Ганьба! Ось у мене «Правила процентів». Щоб витримати лінію, яку я намітив, треба колективізувати ще 40 господарств. Успільнити коні, рогату худобу, свині, курей...

Завіса. За лаштунками чути «курячий сміх».

Дія IV.

Лінія виправляється

Доглядач БУПР'у:—Делегаденко! Знову ви не винесли вчасно «парашу»? Ой, не наравиця мені лінія вашої поведінки. Глядіть!

Кінець

ПЕРСОНА

Персонам, що розглядають винаходи робітників ХПЗ—присвячується.

Винахідник—робітник одного з заводів-ветнів,—стояв перед однією персоною.

Персона та була чи з бюро сприяння винахідникам, чи з якоїсь комісії, що розглядає проекти винахідників, точно не встановлено.

Точно встановлено лише, що то була персона, що персона сиділа за величезним письменним столом і розглядала папери.

Винахідник-робітник говорив:

— Товаришу! Нарешті—це просто неможливо. Ходиш-ходиш без кінця й краю. Ну, хоч би місяць-два розглядали, а то півроку, рік, два...

— Заспокойтесь товаришу,—відповіла персона не дивлячись на робітника.—Таке наше ставлення до робітничих винаходів цілком природне...

— Як природне,—скипів робітник.—Серед робітничих винаходів є дуже важливі, корисні...

— Не хвилюйтесь, молодой человек,—перебила персона, підводячи плечі і примошуючи жирну шию на спинку м'якого крісла.—Давайте краще поговоримо спокійненько. Скажіть мені! Що важливіше для справи соціалістичного будівництва: ваші проєкти, чи приміром, п'ятирічка?

— Звичайно ж п'ятирічка—щиро відповів робітник.

— От бачите: звичайно п'ятирічка! Так навіть таку важливу справу, як п'ятирічку і ту виконують за чотири роки, а ви хочете, щоб ваші проєкти, які з ваших же слів значно... Куд ж ви тікаєте? Ну й народ! З ними говориш, пояснюєш, а вони навіть слухати не хочуть....

Персона витягла з портфелю якогось пляна і, не розглядаючи, написала на ньому червоним олівцем: «не годиться».

СКАНДАЛ

Не знаю, як у вас, а в нас у цеху всі кампанії добре проходять.

І позика, і дирижабль «Клим Ворошилов», і «Віддамо борг країні» і ліквідація прориву, і ударництво, і громадський буксир, і відповідь шкідникам, і контроль над кооперацією, і неписьменність. Все це неодмінно обговорюємо на широких зібраннях, намічаємо правильну лінію, щоб усе було конкретно, щоб практично здійснити і більшовицького темпу не здати.

От тепер якраз іде чергова кампанія—передвиборна.

Мовляв, вибори до нових рад робітничих та селянських депутатів незабаром відбудуться, так треба активно підготуватись, щоб клясовий ворог не проліз.

Ну, звісно, зібрання під час перерви в цеху. Відозву товариша Петровського прочитали, про завдання й інструкцію оголосили як, значить, треба провадити в життя.

В інструкції пунктів багато. Між іншим і такий пунктик невеличкий знайшовся—«звіт делегатів ради попереднього скликання про свою роботу».

Ну що ж, звіт, так звіт. Послухаємо. Голова оголошує:

— Слово надається членові міськради від нашого цеху товаришеві... товаришеві...

товар... Та як його? Ну хто в нас член міськради?

Тут усі почали:

— Як хто?!

— Та повинен бути!

— Та торік же, пам'ятаю когось вибирали

— Та вибирали ж...

— Озивайся!

Навіть заспівав хтось:

— Ой хто в раді, озиви-и-и-ся!

Кликали, кликали, пригадували, сперечалися—нема депутата! Тут запропонував хтось переглянути протоколи минулого року—може там записано.

Секретар комсомольського осередку взявся

А тим часом бере слово майстер наш і починає громити. Так і так, ганьба, мовляв, і що це таке? Цілий рік делегат нічого не робив, а ми не поцікавились навіть хто він? От чому в нас трамвай ні к чорту, в їдальнях безобразіє, ЦРК картоплі не придбав, у поліклініці не гаразд, на робітничих околицях електрики немає, на ХПЗ вже закритий розподільник для робітників, а наші жінки в чергах стоять.

Громив, громив, а ми сидимо приголомшені бо—крить нічим.

Аж гульк, прибігає секретар комсомольського осередку Ваня Перевиконайленко, розмахує якимось папером і кричить:

— Найшов! Найшов! Член міськради від нашого цеху товариш Свистун... Майстер!!! Ну, братця!!

Взяли тут Свистуна в роботу. Аж душно йому стало...

Стоїть сердега та тільки:

— Товариші! Та як же... Та я... Та ми...

— Та ти не «микай» і не «татакай», а говори чому не виправдав довір'я.

Тут знову Свистун забрав слово:

— Каюсь, товариші, винен. Дійсно не виправдав вашого довір'я і навіть суб'єктивних причин не приготував... Пізно. Та й сам постраждав: цілий рік до трамваю через задню площадку дерся—одного разу рукав одірвали...

— Ах, ти! Горе-депутат!—почали всі докоряти.

Далі бере слово другий наш майстер—партієць, недавно до нас призначили.

— Чого ви кричите та присікуєтесь до Свистуна. Що він хорош—аж пальці знать! Але й ви не краші. Скільки вас тут, а ви хоч раз поцікавилися цією справою. Хіба це не загальна справа? Поганий делегат—геть його під три чорти! Нового давай! Не всі Свистуни на світі. Всім ганьба: і Свистунам, і вам.

Не знаю, як у вас, а у нас отаке було в цеху.

Прорив на фронті.
Але тепер навряд чи буде таке.
Ліквідуємо.
Такого делегата намітили, що не про-
гавить...

ТРІУМФ ЖІНКИ

(Жарт)

*До Харківської міськради обрано 30%
депутатів—жінок.*

В житлокоопі нашому досить цікава ситу-
ація склалася.

Просто сказати дуже сучасна ситуація.

Оце якось повертаюся додому і зустрічаю
сусіду т. Зайця.

Стоїть він на сходах і плаче.

— В чім справа,—питаю. Чому плачете на
сходах, а не на своїй житлоплощі?

— Не дозволили.

— Хто?

— Міськрада.

— Не може бути,—говорю,—такого пра-
вила, щоб органи влади забороняли громадя-
нам плакати там, де їм забажається. Я зав-
жди плачу у себе вдома.

— А я реву, як бачите, на людях...

— Та в чім же справа?

— В активності й популярності. Тепер наша квартира не квартира, а філія міськради. Сьогодні вибори були...

— Ну?

— Ну й ну? Моя жінка пройшла від неорганізованих домгосподарок, ваша хатня робітниця Феня Кривоножка від організованих хатніх робітниць, тов. Ткачучка від житлокоопу, а Лозиха—кандидатом. Зараз розподіляють функції. На кухні такий пленум стоїть...

Коли ось Ткачук іде. Побачив нас і за голову:

— Пройшли—питає.

— Одноголосно!

— Так і знав! Мені цілу ніч мандати снились. Що ж тепер робить, товариші-граждани?

Заплакали ми разом.

Плакали, аж поки нарада скінчилася на кухні.

Потім впустили нас.

— Заходьте,— каже моя Феня,— та організовано, не тупотіть, як жеребці, бо зараз тов. Ткачучка тези видумують для доповіді.

Порозлазились ми по кімнатах, а за годину зійшлись в коритарі.

— Ну як,— один до одного.

— Мене вже втягнули—відповів тов. Заєць.

— Наказали написати й вивісити на дверях, ось.

І показує нам табличку:

«Чергування членів міськради від 5 до
9 щоденно»

— Я теж уже відчуваю жінчину популярність,—зідхнув Ткачук. Уже моя дочка Леська заявила: «Який же ти в лихої години батько, коли ти навіть у кандидати не потрапив? Що я завтра у дитячому садку скажу. «Відсталий ти елемент».

— Добре, що хоч моя Феня робітниця, не родичка мені, все ж таки легше. Хоч діти не докорятимуть,—радісно вигукнув я.

— Не велике щастя—почувся за дверима голос мого шестилітнього сина.—Раденький, що дурненький. Але запам'ятай: гулятиму я тепер тільки з Фенею. Феня влада, а ти що. Приємно, коли тебе влада за руку веде.

Я прикусив язика.

— Це ще нічого,—пошепки каже мені Ткачук. А от як тепер нащот лайки? Ну, як ти її вилаєш? А може вона саме чергує? Виконує службові обов'язки? Карним Кодексом пахне. Доведеться мабуть уночі, як спатиме.

О першій годині вночі ми знову збіглись у коритарі: Ткачук, Заєць і я.

Члени міськради спали.

Ох, і влетіло ж їм, щоб ви знали!

ДВА ДЕВ'ЯНОСТО

Приміром, сьогодні.

Проходжу біля ВУЦВК, а гучномовець на весь майдан репетує:

— Газета, говорить, — допомагає нам удосконалювати наше життя, газета, — говорить, — сприяє нашому культурному розвитку, газета, — говорить, — це, — говорить, — шоста держава...

І як почав, як почав та так уже розхвалював ті газети... А на кінці з труби поспалились самі заклики:

— Громадяни, — кричить, — поширюйте газету, передплачуйте газету, читайте газету...

Вірите, так репетував, що виходило, ніби краще за газету нічого в світі немає.

Я, звичайно, як людина культурна, не стану заперечувати, що від газети користи багато: чи грубку розпалити, чи устілку в чоботи покласти, чи вікно завісити, але щоб від читання газети була сама користь, то тут уже вибачайте. Хоч нехай в чотири гучномовці доводять мені про це—не переконають, потому, шановні громадяни, як я через газету постраждав, то тепер до читання газети мене ніякими гучномовцями не навернеш.

Тижнів три тому треба було мені до знайомих на Клочкі.

Добре.

Сідаю на Павлівській площі Рози Люксембург на трамвая. Розгортаю газету — за п'ятака купив, як у черзі стояв, — читаю, їду.

Гаразд.

Кондуктор, звичайно: ваш «квиток». Даю три карбованці — не було дрібних. Дає кондуктор квитка, а здачу, — говорить, — зараз громадянін, одержите.

Добре. Іду, читаю.

Чую: вагон «далі не піде». Не зчувся, значить за читанням, як і до останньої зупинки доїхали. Зліз з трамвая і пішов. Пройшов щось з півквартала і згадав:

— Боже ж мій! А здача — два дев'яносто?

Моментально обратий ход. Прибіг на зупинку — трамвай стоїть. До кондуктора.

— Товаришу, — говорю, — здачу, два дев'яносто? Зараз їхав забув узяти здачу. Дав три карбованці, а два дев'яносто, значить, здачі...

А кондукторка мені й говорить: Які — говорить, — два дев'яносто? Даже странно. Я, — говорить, — вас громадянине, не везла і трьох карбованців не брала. Ви помилились, — говорить... Даже странно?!

— Дійсно, — говорю, — помилився, бо той кондуктор був мужчина, а ви, вибачте, женщина, але що ж робить? Порадьте будь ласка, товаришу, бо ж два дев'яносто...

А кондукторка мені:

— Хоч нам, — говорить, — Інструкція і не дозволяє з пасажирами дискусії розводити, але раджу вам наздогнати попереднього вагона — він недалеко, на першій зупинці стоїть і там кондуктор мужчина — може і гроші ваші в нього...

Побіг.

Наздоганяю. Вскакую.

До кондуктора:

— Дайте, — говорю, — мені два дев'яносто...

А кондукторка (і тут знову кондукторка):

— По якому праву ви вимагаєте два дев'яносто, коли ви мені ще трьох карбованців не давали... Даже странно.

Тут я вже не витримав.

— А по якому праву, — говорю, — кричу, ви женщина, коли мені на останній зупинці сказано, що ви мужчина. Як три карбованці брать, так ви мужчина, а як здачу, так ви женщина... Даже странно...

— Тоді, — говорить, — громадянин, ослобоніть негайно вагона, не заважайте нормальному рухові, бо ми таких супчиків знаємо, хочете на шармака проїхати...

Тут і пасажири почали:

— Не затримуйте вагона!

Я, звичайно, розпалився. — Не злізу, — кричу, хоч ріжете. Два ж дев'яносто.

Ну, пасажери всі за кондукторку, провідник вагону—теж. Нарешті—міліціонер. У районі ще три карбованці припаяли—значить уже шість.

От тепер, громадяни, і розсудіть, чи завжди користь буває від читання газети.

Звичайно, гучномовці цього не знають, а якби знали, то тоді галасу того про ту користь від тих газет було б менше.

А то крику, крику...

Даже странно...

ФАКТОР

Всі кричать: фактор! Та ще й могутній ніби фактор.

Але — даруйте мені — я з цим гаслом ніяк погодитись не можу.

Може кому й фактор, а мені — неприємний факт.

Я — ворог радіо. Я терпіти не можу радіо.

Я — переконаний ворог радіо.

І коли оце позавчора на вулиці, я когось випадково штовхнув, а цей «хтось», поглянувши на мене скоса, промовив таким басом, ніби в нього замість горла гучномовець:

«Штовхається... Мачта антенная»... я зненавидів радіо ще більше, бо мене ніколи так не зневажили.

Ще б пак? Мене порівнюють з якоюсь ломакою. Правда, я високий на зріст, але ж я до деякої міри людина. Я міськраді депутатів вибирав. Може й мене оберуть колинебудь на депутата. І — ломака!

Як вам це подобається?

Ні! Заявляю категорично: я ненавижу радіо.

Ви знаєте, що робиться у мене вдома? Не знаєте? Ви й уявити собі не можете.

Гризли мене жінка й діти і, нарешті таки, догризли:

— Купив я того фактора.

І що тепер робиться?

Все помешкання в проводах, конденсатори на кожному кроці, діти ходять не ївши, бо жінці ніколи: вона, знаєте, хвилі ловить.

А вже як дізнались того фактору діточки (а в мене їх троє)— кінець.

Зразу: давай навушники!

Що ж?— Дав. Дві пари купив, а одну на службі вкрав: одрізав від двох телефонів.

— Жах! Сором...

Громадянство! Знайте, що один виборчий голос до міськради останнього скликання, подав злодій. І злодій то—я!

Призвели таки діточки.

Між іншим про дітей.

Про те я вже не говоритиму, що в них на вухах мозолі від наушників, скажу лише, що до фактору, вони в мене звалились по-людському: Галина, Палажка й Павло.

Тепер звуться по-жінчиному: Трансляція, Батарея і Штепсель.

Тепер іноді скажеш:

— Хвилічко (раніш була просто Химка), Хвилічко! Ти б утерла носа Павлові...

А вона, сидить із наушниками на ліжку, втелюючи очі в стелю, та:

— Павла тут нема. Є Штепсель...

— Втри кажу, хоч Штепселеві, а то соплі через Трансляцію вже на Батарею капують..

Це по-вашому життя?

Не вечеряю вже третій тиждень, бо в 5—15 радіо-жовтень, в 5—30 радіо-піонер, в 6—12 радіо-комсомол, а з сьомої, сами знаєте, починається вже й доросле радіо.

Коли ж тут у чортової хвилі вечерять?

І так, уявіть собі, щодня.

Отаке моє життя. Власне не життя, а «завчасне заземлення»...

СОЛІДАРНІСТЬ

Тепер сміливо можна сказати, що ми вже твердо стали на рейки і котимось і революція бадьоро двигаеть вперед.

Наслідки єсть.

Ну хоча б нащот солідарности мас.

Безперечно. Оце в неділю переконався

Одверто кажучи, випили ми з товаришем Стьопою Пуп'янком. Випили честь-честью. Небагато. Без перегрузки, а так — средственно. Благородно, одне слово. Без протоколів і безплатних візників. Випили а потім, на трамвай — додому.

Влізли.

Стали.

Їдемо.

Поперед мене гражданочка стоїть. Досить цікава на обличчя і спідничка—мінімум. Стоїть гражданочка і раптом індиферентно говорить:

— Не дихайте, товаришу, на мене, бо з вас, як з бочки, горілкою тхне.

— Як, говорю, не дихайте? Не можу ж я через ваші буржуазні примхи одеколон пить. Пройшли такі часи.

Публіка сміється.

Я до публіки.

— Громадяни, чого ж ви смієтесь. Тут дихать не дають, а ви смієтесь. А масова солідарність, товариші.

А з публіки хтось:

— Даремно ти, браток, хвилюєшся, бо ми якраз не проти тебе, а за тебе сміємось. А гражданка, коли їй такий дух шкодить, може сміливо пішки йти або на візникові інші аромати нюхати.

Гражданка образилась і до кондуктора.

— Товаришу кондуктор. Тут громадянин (на мене вказує) п'яний і горілчані пахощі розпускає — просто немисленно.

Ну, думаю, скинуть і вже Стьопу за рукав — зупинка, говорю, здається наша.

Коли чуємо кондуктор заговорив.

— Не бачу говорить, в поведінці цього товариша нікотрих п'яних функцій, а щодо горілчаного запаху, то запах цей нормальному рухові вагону не шкодить і взагалі...ваш квиток.

Дамочка бачить — непереливки — і ходу з вагону.

А ми благородно далі поїхали.

Що не кажіть, а масова солідарність — велика річ.

ЮВІЛЕЙНЕ ЛИСТУВАННЯ

(Листи, що їх пише публіка на Жовтневі свята)

Лист діловода до директоратресту

В цей високоурочистий день святкування першої в світі пролетарської революції, дозвольте вітати вас і побажати вам, супрузі вашій і діточкам повного щастя і благополучія в ділах рук ваших.

Багато довелось мені чути за революцію різних докладів і промов, але такої насолоди, як від вашого вчорашнього докладу, я ще ніколи не відчував. Сила, огонь, патос! Особливо оте місце: «поки я стою на чолі „Кандибобертресту“, вам — моїм співробітникам — боятися раціоналізації нічого. Ніхто скорочений не буде».

Хай же живе великий Жовтень і його великий проводир на місцях Макс Юхимович Клізменко.

Ваш покорний товариш Аркадій Гопки.

Від Коровченка до Биченка
Стьопа!

Поздравляю. Заходь. Пивна сьогодні з приводу ювілею зачинена, так ми дома. Треба ж реалізувати досягнення. Єсть дві пляшки хлібного і дюжина «Нової Баварії». Не прий-

деш — вип'ю сам. Я, брат, в таких ділах за колектив не дуже, це тобі не завком вибирать.

Ювілейний Іван Коровченко.

Телеграма преда з командировки
до особистої машиністки

Вітжовтсвят тчк Сумую тчк Нема кому продиктувати доклада досягнення тчк Тутешня машиністка стара зовсім не розуміється моментах тчк ваш Пупс.

Від хлопця до дівчини

Товариш Клавочка!

Вітаю вас з роковинами пролетарської диктатури, а зрозуміти не можу чому ви вчора не були в клубі. Напевне знову ваша забобонная мамаша не пустила, а в клубі був цікавий доклад півгодини і танки до ранку. Танцювали новий танок «Раціоналізація», а вас не було. Невже ще й досі ви не навели вашій мамаші факта статистики нашого клубу. За це літо через клубний вплив записалось у ЗАГС'і 34 пари, а 12 дівчат просто одержують аліменти. Доведіть все це мамаші, і приходьте небезпременно, а то мені свято не свято. А як не прийдете, то або кинусь під трамвай, або піду в союз слухати доклада про міжнародне становище.

Ваш до крематорія Май Закаблучка.

Від робфаківця до батьків на село
Дорогі родителі!

Вітаю вас із святом непереможного Жовтня!
Хай живе, а сало вже поїв! Та й не дивно.
Зуби, що звикли до граніту, крешуть сало
аж-аж!

Свято було бучне, демонстрували цілий
день, а підметки мої зовсім зіпсувались. В
БПС ¹⁾ була вечірка: п'ять докладів і по од-
ному бутерброду з ковбасою. Якби навпаки, —
було б ще урочистіш. А проте, почуваю себе
добре.

Ваш пролетстудсин Петро.

ПІДХОД

Така подія трапилася в нашому театрі.
Скінчився акт. Дали завісу. Актори кланя-
ються, тоє, сьое... А тут несподівано лаш-
тунки падають і одну артистку, що головну
ролю грала, по голові... Ну, звичайно, поне-
сли на руках до вбиральні... Сюди-туди: во-
дою одливати, лікар з'явився. Дали якихось
крапель — очуняла... Але грати далі не може.
А тут ще один акт треба догравати. Що ро-
бити? Директор бігає, адміністратор мету-

¹⁾ Будинок пролетарського студентства.

шиться... Послали за однією актрисою — дома нема, за другою — теж нема.., А публіка галасує, ногами тупотить. Директор, нарешті, відважився. Вийшов перед завісою та:

— Так і так, товариші, нещасний випадок, сами бачили... Замінити товаришку Канделяброву ніким... Пробачте, спектакль закінчився...

Так, вірите, таке в залі знялось — не приведи господи.

— Як? — кричать. — Одурювати народ?

— Гроші взяли, так догравайте!

Я може тільки для того і приходив, щоб подивитись, як її в останній дії заріжуть?

— Отакий у вас підход до глядача?

— Отаке поводження з масою?

— А га-га! Ось вона культурна революція — без розв'язки додому йти!

Одне слово — скандал. Директор утік, мало не плаче. Кричить:

— Це ж вони можуть до ранку в театрі сидіти. За всяку ціну дістати артистку Порцелянову, хай грає за Канделяброву!

А в цей момент за лаштунками хтось хриплим басом:

— Не вміють найти підходу до мас... А як не знайдуть Порцелянової, тоді що? Керівники... Доручили б мені...

Директор за лаштунки. А там сидить старий наш хорист Микола Карпович і спокійно ковбасу їсть.

— Це ви говорив

— Я.

— Ви можете зліквідувати цей скандал?

— Гадаю, що можу.

— Голубчику — виручайте!

— Гаразд! Хай дають три дзвоники. Я зараз!

Коли в залі трохи стихло, Микола Карпович вийшов перед завісою й почав:

— Шановні товариші! Не хвилюйтесь. Зараз почнемо! Бо вже артистка Канделяброва очуняла... Ми, власне, могли б почати й значно раніш, але знаєте, трапилась ще одна така собі історія... На роздягальню, де висять ваші пальта, кожухи, манто й шапки, напали бандити... Та не хвилюйтесь! Нічого не трапилось! Просто бандити зв'язали капельдинерів і захопили багато одержі... Які саме номери покрадено, зараз ми...

Але ніхто вже не слухав Миколу Карповича. Публіка, як божевільна, побігла одягатись і за півгодини в театрі нікого не було.

Пішли ми потім до пивної і Микола Карпович з нами.

Випили і Микола Карпович випив.

Питаємо його:

— Як ви додумались до такої штуки, Микола Карповичу? Це ж геніяльно!

— І нічого геніального — відповів він, наливаючи собі пива. — Просто треба вміти підійти до маси. Маса потребує правильного підходу.

ПРО НАРОДНІ ПІСНІ РЕСПУБЛІКИ

(Щось вроді лекції)

Шановні товариші!

Ми певні, що коли ви, йдучи вулицею вашого міста чи містечка, зустрінете військову частину, яка, озброївшись милом і підштаниками, бадьоро марширує в баню на страх міжнароднім акулам, то ви не можете не помітити, як тая військова частина дружно й голосно співає якоїсь військової пісні.

Ми певні також, що коли ваше життя має дореволюційний стаж, то вам у голову може стрельнути така думка:

— Чому всі старі військові пісні вже осучаснені на всі сто відсотків, а старі народні пісні, що їх ми співаємо у повсякденному нашому житті, ще не осучаснено.

І ці пісні, висловлюючись оригінально, залишаються у пасиві, мертвим, так би мовити, балястом.

А вони, як і пісні військові, будучи належно осучаснені, могли б сміливо відбивати нашу епоху, підбадьорюючи наших республіканців в будові нового, кращого життя.

Наприклад всім відома пісня «Ой, за гаєм, гаєм».

Ну що з неї візьмеш у старому її вигляді? Яку кампанію чи проблему можна під-

батьорити піснею, де говориться про «скрипочку» та «чорні брови».

Тоді, як вдало перероблена і належно пристосована до вимог сучасности, вона вже може на дещо згодитися.

Приміром, так:

За колгоспом-госпом,
За зеленим гоном,
Там орала дівчинонька
Трактором фортзоном.
Орала, орала,
Захотілось спати
Та й найняла активсіта
Лекцію читати.

Активіст читає
Тезами моргає, —
Плюси й мінуси в хазяйстві
Жваво викладає.

Вже дримають воли,
Поснули корови,
Захріп трактор... Спить дівчина
Сплять і очі й брови... і т. д.

Перероблена таким способом стара непродуктивна пісня уже має настановлення. Уже не без успіху пісня ілюструє захоплення з боку громадянства лекційним періодом нашої доби.

Далі. Візьмімо популярну народню пісню: «Сонце низенько вечір близенько». Старим своїм змістом вона абсолютно непридатна ні до чого. Якийсь невиразний сантиментальний зміст:

Чому не переробити її хоча б так:

Сонце низенько,
Чистка близенько
А в моїй анкеті
Сама брехенька.
Через протекцію,
Через биструю
Там мав «рученьку»
Там мав другу.
Дядю «в роботу»
Там особисто,
Трішки клопоту:
Дивись:— вже й чистий.

Уже пісня цілком зрозуміла, життєва.

Або знаменита пісня про дощик, що капає дрібненький. До чого вона. До якої колективізації чи кооперації.

Дощик, дощик
Капає дрібненький,
Я ж думала, я ж гадала
Запорожець, ненько.

Якісь індивідуалістичні мрії якоїсь дівчини про запорожця. Навіщо все це. А надаймо цій пісні елементів колективності,—маємо непогану пісню:

Дощик, дощик
Капає дрібненький,
Ми ж думали, ми ж гадали,
Що доклад маленький.

Дощик, дощик
Аж по вікнах лопотить,
Розсердився слухач-глядач,
Аж ногами тупотить.

Дощик, дощик,
Не доводь нас до біди,
Бо вже з самого докладу
Досить маємо води.

В такому вигляді пісня досить вичерпливо показує, що багатотезні доклади не без успіху можна використовувати не тільки на загальних зборах, а також і в маловодних пунктах Донбасу, не кажучи вже про степову територію України під час посухи.

Далі.

Всім відомо, всі знають, як наше передове громадянство, як широкі кола трудящих завжди бажають, мало бажають—просто жадають зайвий разочок послухати доклада про міжнародне становище. А між іншим про це стихійне явище ще й досі нема жадної порядної пісні.

Що ж. Коли поети, композитори і всі сучасні мистецькі діячі сплять, мимоволі доведеться звертатися до старих скарбів народньої творчості, трішечки ці скарби осучаснивши.

«І шумить, і гуде»

І шумить, і гуде.

Наш докладчик іде,

Ось хто нам про міжнародне

П'ять докладів проведе!

Обізвався фахівець
Та на нашу біду:
Не турбуйтеся, громадяни,
Я вам десять проведу!!

* * *

На цьому, товариші, ми нашу коротеньку лекцію закінчуємо.

Але закінчуємо її, як і кожен порядний лектор, закликком.

Товариші! Не спіть! Не відставайте від епохи! Пристосовуйте до нашої сучасности народні пісні Республіки!

ДУМКИ НІ ДО ЧОГО

Я блукаю зоологічним садом і всякі думки лізуть у мою сознательну голову.

Я думаю собі: що, якби отут революція?
Ну да — революція.

Ламають залізні ґрати всіх кліток, вивозять на тачках к лхій годині всю адміністрацію з людей, всі звіри виходять на волю і утворюють першу в світі звірячу республіку—ЗР.

Піднесення, палкі промови, мітинги гасла. «Геть вікових гнобителів», «Хай живе вільна ЗР».

А далі: з ізди, вибори, уряд, утворюються установи.

Досить сидіти по клітках на показ та розвагу експлуататорам. «Хай живе вільна праця на користь звірячого суспільства»!

Хіба слон не може бути прекрасним чиновником-хабарником. Дивіться, як він спритно й неймовірно швидко схопив собі в рота булку, що йому подав хтось із публіки?

А верблюд? Цьому пристало бути доповідачем. Стоїть собі спокійно й ремигає. Ніби говорить:

— «Попрофлінії пророблено величезну роботу», або «Міжнародне становище вказує на стабілізацію капіталу» і ремиг, ремиг, ре-е-ми-иг...

Ось лисиця. Типовий особистий секретар. Ходить—не чути, повертається, як на шарнірах і хвостом, аж мелькотить. Точнісінько, як людські секретарі язиком: «авто подане», «до вас дзвонила Матільда Карлівна», «накажіть одержати вам аванс».

Вовк—це безробітний. Вигляд—поганий, погляд—злий. «Нема протекції і ходить весь час на біржу праці... Сволота... Всіх би з кістками поїв»

Он білі миші. Маленькі й голі, ніби безпритульні. Їдять насіння й гнилі яблука.

— Лев—зав. Дивіться і ніби хоческазати: «ану спробуй зайти до мене «без докладу». А по-

гляд?! Тепер я розумію, чому всім так хочеться бути завом.

Заець. Хіба заець не міг би сказати: «член спілки з 18 року, маю сім тисяч посвідчень, під час громадянської війни служив на агітхлібопекарні, всього боюся, а мене все ж таки скоротили. За що боролись?»

Ведмідь. Ну цей був би обов'язково за головбуха. Дивіться: он він попав в лапи якогось обрубка і виробляє з ним різні фортелі. А хіба в людей головбухи не роблять з баянсами фортелів.

Клітка з малпами. Була б за сучасний театр. Викручуються, перекидаються, конструкцій багато і зрозуміти нічого не можна...

Зубр...

Але що робив би зубр у звірячій, республіці, я так і не додумався. Я згадав, що мені треба бігти до однієї редакції давати редакторові на перегляд черговий фейлетон і я перестав думати.

ХИЖАК

Він сидів, зневажливо дивився навколо і злорадно думав:

— Нарешті... Я добився... Під ногами у мене все! Я топчу все! Політика, пропаганда,

клясова боротьба, техніка, мистецтво, ніщо не минає моїх пазурів... Цілі тисячоліття люди народжувались, страждали, вмирали, божеволіли по наукових кабінетах, поки дійшли цього надзвичайного досягнення людського розуму, а я маю можливість топтати його своїми ногами... Ух!! Як я злорадствую.

І горобець, що сидів на радіо-антені, ще раз стиснув її своїми лапками.

НА НИВІ КУЛЬТУРНИЙ

Жінці що в одному з клубів м. Запоріжжя одночасно виконує обов'язки бібліотекаря, діловода, касира й буфетника, присвячую ці рядки.

Автор

Перед бібліотекаркою, що сидит за столом і заклопотано перебирає реєстраційні картки, стоїть молодий рабiтник у засмальцьованій сорочці і подертій кепці. Він потрапив сюди, очевидно прямо з заводу.

— Я, товаришко,—говорить він,—хочу познайомитися з українською літературою. Якого письменника ви радите мені для початку.

— Ви як хочете знайомитися,—запитує бібліотекарка, не відриваючись від карток,—серйозно, чи так, вроді закусить.

— Серйозно,—не розуміючи, чого хоче бібліотекарка, відповідає робітник.

— Тоді візьміть ви «Кобзаря» Тараса Григоровича Шевченка. Де буде добряча перша страва. На друге можна рекомендувати Михайла Коцюбинського, або Івана Франка. На третє добре йде Леся Українка. І коли звикли ви запивати гарного обіда зельтерскою водичкою, не пошкодить узяти когонебудь із сучасних... Вибір чималий...

Тут можна починати прямо за алфаветом: Антоненко - Давидович, Божко, Биковець, Вразливий, Влизько, Вухналь, Вишня, Гордієнко, Гадзинський, Доленго і т. д., аж до Юрія Яновського. Не погано складається меню і в такій комбінації: за борщ—Панас Мирний, печиво—Нечуй - Левицький, десерт з Винниченка щонебудь. «Соняшна Машина», наприклад,— остання новина європейської кухні. Запивати тут майже не доводиться, щоб шлунку не попсувати...

Бібліотекарка витягає з довгого вузького ящика, що стоїть на столі, червоненьку картку і, не дивлячись на робітника питає: Прізвище, скільки років, де працюєте » і т. д.

— Отака, значить, справа товаришу,— продовжує бібліотекарка, заповнивши в картці всі пункти.—Коли ж така система для вас може бути трохи заважка, можна запропонувати другу систему—бутербродну. Хоч не

дуже корисно, зате швидко й дешево. Вибір прямо колосальний, особливо з новітньої літератури... Так вам, як товаришу.

— Мені б... Шевченка,—нерішуче говорить робітник.

— Шевченка.—Добре. А все ж таки візьміть для ознайомлення й парочку бутербродів. Найсвіжіші є. Ось «Місто»—Підмогильного, «Твердий матеріал»—Копиленка, «Фальшива Мельпомена»—Юрія Смолича. На іду тут, звичайно, не багато, а перекусити... нічого—можна...

Робітник мовчить. Мовчки одержує він і засмальцьованого примірника «Кобзаря».

Відпустивши робітника, бібліотекарка запалює «Смичку», дістає з полиці величезну конторську книжку й починає щось записувати.

— Ольго Івановно, можна змінити книжку,—питає дівчинка років дванадцяти.

Бібліотекарка зводить очі і довго мовчки дивиться на дівчинку.

— По дебету?

— Ні. Мені таку, щоб кораблі плавали...

— Добре... Кораблі, так кораблі...

Бібліотекарка прикладає до лоба указового пальця і, розтягуючи слова, нишком бубонить:

— Вчора давала завові чотири карбованці... на ремонт буфету. Так... Чотири... На очистку

двора—два карбованці... Єсть. Записано. Купила картоплі три мішки і нової поезії двадцять томів—двадцять три карбованці... Дорога поезія тепер, дівчинко, щоб ти знала.. А все ж таки: де тринадцять карбованців на решті?

— Я не знаю, Ольго Івановно. Я по книжку прийшла.

— І гаразд, що прийшла. Книжки, брать дівчинко, гарна штука. З ними, брат, треба поводитись акуратно... Ти як поводишся?

— Добре, Ольго Івановно... Слово чести добре...

— А я от—ні. Забула вчора видатки в книгу записати і нема тринадцять карбованців... Постій... Як воно було... Сніданок відбула, тоді зав узяв чотири карбованці... Далі я записала сорок сім «входячих» та написала акта на поїдені мишами «Мишачі нори» Петра Панча, потім картопля й поезія... Більше, здається, грошей не витрчала. Потім обід. По обіді була конференція читачів... Ні, хоч убий, не пригадаю... Так тобі корабля... Ось тобі Жюль-Верна «80,000 кілометрів під водою». Ходи здорова.

Дівчинка бере книжку і йде до дверей, а бібліотекарка знову нахилиється над столом, присовує рахівниці і починає цокати:

— На ремонт буфету — чотири карбованці, на картоплю— три ...

— Ольго Івановно, — лунає з суміжної кімнати грубий чоловічий голос. — Знову ви тут наплутали. У вас у «входячому» хтось розписався в одержанні тринадцяти карбованців... І коли ви вже привчитесь до порядку. У нас тут культурна революція, а у вас по книгах щось схоже на воєнний комунізм... Ідіть сюди!

— Фууу, слава тобі господи, — найшлися! — радісно зідхає бібліотекарка, і, поправляючи на голові червону хустку, підтюпцем біжить через залю.

СКРИНЬКА

Наближалася чистка.

Коли поруч з дошкою, де висіли контрольні номерки, прибили скриньку з написом: «Для заяв до чистки радaparату Н тресту», помбух товариш Ключка вирішив:

— Так і знав... Тепер, звісно не викрутишся. Напишуть... Найдуться такі, що напишуть. Певен. Рахівник Капля напише, що моя жінка — племінниця благочинного, померлого від холери 1891 року і... пропадеш... Скоротять... Ну що ж. Коли так, ми теж знаємо, що робити. Не маленькі.

І Ключка бадьоро клацнув рахівницями.

— І що це ви так жваво клацаєте, Іване Полікарповичу, — спитав рахівник Капля, що возсідав поруч за високою конторкою в позі фараона з опери «Аїда». — Так бадьоро клацаєте, ніби вже чистку пройшли?

— Ні, — прижмурюючи ліве око і обернувшись до Каплі, промовив Ключка. — Ще не пройшов, а... скриньку вже повісили...

Капля змінив величну позу фараона на пригнічену позу полоненого ефіопа з тієї ж «Аїди» і, невідомо чому, зблід.

— Що ви хочете сказати, Іване Полікарповичу?

— Нічого, — відказав Ключка байдуже. — Звісно, коли може в кого вдома грамофон виспіває арію з опери «Жизнь за царя» та ще ту арію виконує відомий емігрант Шаляпін то, може кому й тугувато доведеться, а мені нічого.

Капля зблід остаточно і ще нижче схилився до конторки.

— Все знає, старий собака, — подумав він. — Мало того, що знає — напише! До речі й скриньку повісили. Проте, — думав Капля, — ми теж знаємо, що робити. Не маленькі, слава богу...

По інших відділах тресту темою для балачок теж була виключно скринька.

Всі інші цікаві теми соціялістично-будівельної епохи, як от: ціни на помідори в Ставро-

полі, ціни на рибу в Ростові і ціни на кишмиш в Баку — все забуто.

Панувала скринька.

Всі службовці удавали, ніби скринька для них ніщо, тільки нова неминуча тичка на тернистому шляху до соціалізму, в нетрах же совробітних душ кожного було хвилювання.

— Напише хтось, неодмінно напише.

І, похвилювавшись, кожен вирішував:

— Ну що ж. Коли так, ми теж знаємо, що робити — не маленькі.

В цей день перерва на сніданок не була використана за прямим призначенням.

Колективно-договорний чай прохолонув, бо всі службовці Н-тресту готували матеріали до скриньки.

Помбух Ключка відмічав монархічні ухили рахівника .Каплі, Капля відзначав релегійні забобони Ключки.

Діловод Остаточний поповнював біографію завхоза Кузьменька відомостями про недавно придбаний участок в «Зеленому Гаю», завхоз Кузменко звертав увагу майбутньої комісії про небезпеку на ідеологічному фронті: по клявішах народнього «Ундервуда» б'ють наманікюрені буржуазним способом пальчики машиністки Галочки.

Галочка вистукувала на машинці:

— Ах. Хіба ж можна, щоб зав так поведився. І куди дивиться залізна мітла пролетаріяту.

І закінчила навіть віршами:

Ах мітла.

Мети, мети.

І домети нас

До мети..

— Черт зна що.—гнівався помбух Ключка.— Чому вони всі сидять і не йдуть. Як же я вкину в скривиньку матеріял. Безобразіє.

— Чого ви не йдете додому. Іване Полікарповичу,—спитав Капля,—Вже п'ять хвилин на п'яту.

— А ви чому сидите,—буркнув Ключка.

—У мене тут не сходиться балянс.

— І в мене не сходиться балянс.

Діловод Остаточний відчинив потихеньку двері загального відділу і тільки но хотів дьорнуть до скриньки, як в цей момент відчиниліся двері заводовського кабінету і кімнати для друкарниць. В одних дверях стояв Кузьменко, а в других—Галочка.

— Ну нічого. Завтра вранці прийду на годину раніше, — разом подумали всі і разом вийшли з тресту.

Вбиральниця Даша, нарешті, не витримала.

Відчиняючи по черзі двері бухгалтерії, статистики і торгового відділу, вона заявляла:

— Товариші! Сповняйте ж льозунги. Он же вони на стіні висять: «Кончил свое дело— уходи». І «Не заважай працювати».

Всі неохоче розійшлися.

Коли проходили повз скриньку, Ключка важко зідхнув, а статистик, сухорлявенький дідок Стеля промовив, ні до кого не звертаючись:

— А за японської війни чистки не було. От так штука!

Другого дня скриньці знов не пощастило прийняти заяви, бо рівно о восьмій годині з трамваю злізли одночасно Ключка, Галочка і два агенти комерційного відділу, а автобусом підкотили до тресту статистик, діловод, завхоз і Капля.

Коли роздягалися і вішали нумерки, виявилося, що годинники у всіх поспішають на цілу годину.

Третього дня годинники у всіх службовців поспішали вже на півтори години, а на четвертий комісія, що розпочала чистку, відмітила пасивне ставлення службовців Н-тресту до важливої кампанії і чистки, бо скринька для заяв була порожня.

Від сучасних письменників сучасний організований читач завжди вимагає, щоб твір мав настановлення.

В даному разі вимагати не доводиться, бо цей напівгеніяльний твір безперечно має настановлення, навіть три настановлення.

Поперше, він яскраво доводить, що помиляються не тільки окремі ідеологічно невитримані особи, а цілі цілковито ідеологічно витримані комісії. (Була абсолютна активність службовців, а комісія відзначила пасивність).

Подруге, цей непогано удосконалений і формою і змістом твір відзначає непідготовленість мас до чистки.

Справді, чого крутитися біля скриньки, коли можна подати потрібні матеріали просто до рук комісії в день чистки.

І проте, цей, майже оригінальний твір закликає:

Товариші! Треба звернути увагу!

ЕНТУЗІЯСТИ

- Доброго здоров'я!
- Добр...
- Де ми зустрічалися?
- Не пригадую...

- Здається в Києві?
- В Києві. Гм... Може Костенко?
- Він.
- А-а-а... Доброго здоров'я! Не впізнав! Слово чести! Так, так... Давно в столиці?
- Четвертий рік.
- Ого! Я тільки третій. Що поробляємо?
- По науковій лінії. В інституті. Вивчаємо житлові умови трудящих.
- Так, так. Цікава робота?
- Надзвичайно. Нові горизонти, можна сказати, odkриваємо. А ви що?
- А ми закриваємо горизонти.
- Тобто?
- Та бачите,—я інженер. Працюю в «Колісьбуді». Ну ми нашим «невеличкими» будинками скоро всі харківські горизонти позакриваємо. Хе-хе?
- Дотепно! Го-го!
- Виходить, що ми з вами майже в одній галузі працюємо.
- Цікава галузь—житлобудівництво. Які перспективи?
- Що перспективи? Які досягнення! Окремі квартири! Електрика, ліфти.
- Ванни, кубатура, повітря, рівномірна температура!
- А працювати в таких умовах. Красота!
- І не говоріть. За дослідями нашого інституту, продукційність праці осіб, що живуть

в гарних житлових умовах, вдсятеро більша. Он як.

— Та це й зрозуміло. Менше хворіють, нормальний сон, гігієна. Ну бувайте.

— Ви куди?

— Та треба забігти тут на Москалівку. Один знайомий фактор обіцяв кімнату з кухнею за 7 тисяч. Боюсь прогавити—ціна дуже підходяща. А ви куди. В інститут?

— Ні, я спершу до лікаря забіжу. Дочка захворіла—недокрів'я. Знаєте, в жахливій кімнаті живу... Темна, вогка.

— До речі, де ви живете. Адресу на всяк випадок?

— Я? В Мерєфі. Дача Козолупенка.

— В Мерєфі? Та ми ж виходить сусіди. А я в Мерєфі на дачі Крилопупенка. Так заходьте ж неодмінно сьогодні! Чайку поп'ємо, тоє-сьоє.

ЯК ВОНО БУДЕ

(Жарт)

У Парижі боротьбу з п'янством провадять таким способом: всі вчинки п'яного фіксують кіноапаратом, а потім, коли «артист» проспиться, йому показують фільм.

Газети відзначають дуже добрі наслідки такого способу: майже всі п'яниці, побачивши себе на екрані, кидають пити.

Маючи на увазі, що ми від Європи аж ніяк не відстаємо, а, навпаки, наздоганяємо, треба думати, що і в нас незабаром запровадять такий спосіб.

Справді, чому зайвий раз не втерти носа буржуазним акулам...

— Вартовий?

— Єсть!

— Як у вас сьогодні? Багато?

— Тридцять два.

— Всі проспались?

— Майже всі в нормі. Тільки один якийсь помбух, уявляє, ніби він на пляжі і все намагається викупатись у плювальниці, а вона мала.

— Залишіть помбуха до вечірнього сеансу—решту запрошуйте по одному до залі.

— Єсть!

— Громадянине Квочко! Ну, як вражіння?

— Погано...

— Ну от бачите: сами кажете, що погано...

— Погано... Ну, як таки—подертись на пам'ятника Гоголеві... Так острамитися... Тепер нізащо в світі не питиму... горілки з пивом... Одне щось: або горілку, або пиво... Дуже вдячний, що показали... Тепер не мішатиму. Щось одне: або пиво, або горілку. А то, справді, незручно... Дуже вдячний. Прощавайте!

Ой товаришочки! Ой, дорогі! Спасителі! Благодітелі! От уважили! Та тепер же я гроші свої—раз плюнуть—найду. Це ж вона їх сперла—Манька! А то вчора так надрався, що не пам'ятаю з ким гуляв. Чи з Манькою, чи з Лізкою. А тепер? От спасибі! Велика штука кіно! Хай живе! Біжу!

— Ой! Не можу! Ой! Умираю! Ійбо вмираю! Хо-хо-хо! Го-го-го!

— Чого ви регочете, громадянин? Що ж тут смішного. Ви—п'яний—заснули на тротуарі.

— Та хіба я з себе сміюсь? «Заснув». Подумаєш—кадрик! Он кум Іван Йосипович—ото вступив! Монті Бенкс! Накажить мене бог. Го-го-го! Поліз у гицельську будку. Думав, зп'яну, що таксі. От штукерія! А собаки—звідти, а гицель кума—бити! Оце кадрик! А то «заснув». Подумаєш? Товариші! Я збігаю по кума, а ви тоді ще раз крутніть! Інтересно ж получається!

— Товариші. Ну, щоб цю сценку та «крупним пляном» дати: п'ю ж на красоту! Можна сказати просто «показательним порядком» п'ю, а ви так зп'яли невдало...

— Ех! І до чого ж шкода...

— Правда, товаришу. Такий молодий, симпатичний і отак напились. Справді шкода.

— А то ні? Така закусь і всю виблював.
Жалко, жалко...

— Мене ця картина не вдовлетворяєть. Потому я як нап'юсь, завсігди не безобразю, а тільки, значить, тихо і сипикойно матюкаюсь. Конєшно, для мене більш підходить мовне кіно, которое, значить, проізвиодить різні звуки і слова. Тоді, дійсно, інтересно. А звичайне кіно для мене ніщо: сам себе созерцаєш, а що ти говориш і кого, наприклад, лаєш— невідомо.

- Товаришу кіно-механік. Здається все?
 - Все!
 - Ви куди зараз?
 - Обідати.
 - Додому?
 - Та ні. Думалось в «Аркадію» заскочити.
 - Ага. Тоді ходім разом.
 - Єсть!
-

Шановні читачі! Даю слово чести, що коли ми будемо наздоганяти Париж, я обідатиму виключно дома.

І дома можна прекрасно випити.

ОБИВАТЕЛЬСКЕ РАТАУ

- Шшш...
- Ш-ш-ш...
- Тихше!
- Тихше!
- Чули?
- Що?
- Вже!
- Що вже?
- Страшенна війна буде.
- Звідки ви взяли?
- Як звідки? Всіхвчать з винтовок стріляти. Помбухів, діловодів, машиністок, а потім полки зформирують, полк помбухів, полк діловодів, полк машиністок... Територіяльна система. Кожне свою територію захищатиме.
- Так, так. От і Авіяхем заметушився.
- Новина яка є?
- Атож! Невже не чули?
- Ні.
- Ш-ш-ш...
- Ш-ш-ш...
- А що таке?
- Новий декрет!
- Декрет?
- Ага! Всім наніч одягати противогази і в противогазах спати. Привчатися.
- Що ви говорите?

— Насправді. А ГЕПЕУ ходитиме вночі й перевірятиме: чи в масках сплять чи ні?

— Та вони такі. Вони можуть.

— Уявляєте: моя Одарочка лежить поруч мене у противогазі. Вона і без противогазу на всіх чортів зразу, а тут ще й маска.

— Боже правий...

— Ш-ш-ш-а... Не кажіть цього слова. А то подумують, що ми про правий ухил. Ш-ш-ш-ш...

— Ш-ш-ш-ш-ш-ш ш...

— Хліба немає...

— Ви дістали сьогодні?

— Ледве, ледве...

— Багато?

— Пуд. А ви?

— Дістав. Ледве, ледве.

— Багато?

— Півтора пуда.

— Що то вже завтра буде невідомо.

— Все пропадає...

— Так, так. Зайців нема, качок нема, десь поділися.

— Та ну?

— Ага! Мисливець один говорив... Нема.

— Значить емігрують.

— Куди?

— А я знаю? Мо'до Румунії, мо'до Польщі.

— Не витримали, значить, режиму.

— Трудно вже й тварині доводиться.

Як тварині, так і людині.

— Одним словом дополітикувались.

— Та ну?

— Накажить мене бог! Аж пальці видно. Національну політику провадять, мовляв, всі нації рівні, для всіх націй права однакові. А що вийшло?

— Що?

— Та ви що, вчора народились. Невже не знаєте. На Кубані — РСФСР — помідори дванадцять копійок десяток, у Симферополі — Крим - АССР — тринадцять копійок, у Харкові — на Україні — п'ятнадцять копійок... От вам і рівність.

— Що діється? Що робиться?

— Ого! Зробили ж он, що масла немає.

— І куди воно поділось.

— Як куди. Відомо куди. Закордонних делегатів підмаслюють... А їх, знаєте, щодня цілі поїзди... Де ж тут набратись того масла, коли і німці, і французи, і китайці, і уругвайці...

— Так, так. Навіть у Харкові вже якась «турчанка» електростанцією керує. Схоче — дає світло, схоче — не дає.

— Нашествіє галов із ними дванадесяти язик.

— Так, так. Уже й у наркомів язик розв'язується, не витримують.

— Що ви говорите?

— Те, що чуєте. Парикмахер мені розказував. Брив наркома і випадково різнув йому

прищик... Кров, звісно... А нарком йому каже ви, говорить, господін хороший, як не вмієте, то не беріться...—Бачите, господіном назвав...

— Значить і наркоми старі часи згадують...

— Мимоволі старі згадаєш, коли нові нікуди не годяться.

— Тяжкі часи...

— Походні часи...

— В оперу—походом, у драму—походом, в цирк—походом.

— Ні оддихнути тобі, ні спочити тобі.

— Ах, та за що ж боролись.

— Ну, що ми? Ми «сочувствуючі.» От партейним легше, і ті вже плачуть.

— Плачуть?

— Плачуть. Монтер один розказував. У партейного електрику проводив. Чую, каже—говорить партейний дружині:

— Октябрино, говорить, штани в мене ще нічого, а от з підштаниками, хоч плач.

— Ага! Плачуть! Так-так-так! Хай поплачуть! Хай поплачуть.

— Тихше! Ша! Стіни вуха мають...

— Щоб їм позакладало...

ЯК Я СТАВ ХУЛІГАНОМ

На станції N, куди поїзд прибув о десятій годині вечора, в наше купе увійшов новий пасажир.

В рогових окулярах, солідний брюнет років під сорок. При чому солідність ця була в усьому: і в жовтому новенькому портфелі, і в фетровому капелюсі, і в короткому модному пальті.

Новий пасажир чемно нам вклонився, спитав де вільне місце, повагом витяг гаманця і, подаючи носієві карбованця, сказав:

— Спасибі тобі, братець. Далі я вже сам влаштовуюсь.

Поїзд рушив.

Новий пасажир скинув пальто і капелюх, не поспішаючи порозкладав свої речі й сів.

Хвилин десять усі мовчали. Правда, нам трьом, що досить наговорились, не було вже про що говорити, а новий пасажир, очевидно, не хотів перший починати розмову. Але, нарешті, він не витримав:

— Шановні громадяни,— сказав новий.— Чи немає у вас склянки води або нарзану. За обідом, знаєте, випив трохи і закусив паюсною, і зараз п'ють, п'ють...

— На жаль, нема,— відповів я.— А ви спитайте в провідника, може в нього є вода.

Новий вийшов з купе, але швидко повернувся.

— Немає і в провідника, — сказав він зідхнувши.— Порядочки. У вагоні нема води, прямо хоч пропадай. А зупинка лише через годину. Цей поїзд швидкий на малих станціях не зупинається. Не знаю що й робити...

— Нічого, — почали ми втішати нового.— Потерпіть трохи.

— Доведеться, звичайно. Алеж, розумієте, тепер не дев'ятнадцятий рік, нарешті. Треба ж і для пасажирів дбати. Такий випадок і...

В цей час поїзд почав зменшувати ходу і раптом став.

Повз наше купе, поспішаючи, пройшов провідник.

— Що трапилось, — посипалось з усіх купе.

— Не відомо, — відказав провідник, — зараз дізнаюсь.

Пасажири повиходили зі своїх купе і почали виглядати у вікна.

Трохи згодом повернувся провідник.

— Точно ще не відомо, яка причина, — сказав він, позіхаючи, — але кажуть, ніби десь попереду на перегоні «крушеніє» — товарний з рейок зійшов. Піду на станцію, довідаюсь.

— А хіба ми на станції, — зрадів наш су сіда.

— Ну да, — відповів провідник — На невеличкій станції. Тому й зупинились, що семафор був закритий.

— От щастя, — радісно промовив «новий». — Значить я зможу напиться води. А то ж, розумієте, пропадаю — так пити хочеться...

І він подався за провідником.

У вікно я бачив, як вони з провідником пішли по шпалах, присвічуючи дорогу ліхтарем.

Хвилин через десять новий повернувся з двома пляшками нарзану.

— Ну, знаєте, пощастило мені, — сказав він задоволено всміхаючись. — Коли б не ця катастрофа, довелось б цілу годину страждати. А тепер слава богу! Думав уже з умивальника воду пити. А тут — на тобі — така приємна несподіванка — товарний з рейок зійшов! Кажуть ніби жертви єсть, бо вже з N санітарний вагон прийшов. Отака історія! Дві пляшки нарзанчику, та провідник обіцяв ще й чайку принести чайничок. Поїдемо безпечно, тепер до X, водички вистачить.

Наш поїзд, простоявши дві години, нарешт рушив далі.

Всі пасажири спали.

Спав і щасливий брюнет, спорожнивши обидві пляшки нарзану.

На станцію O, де мені треба було сходити, поїзд прийшов о 4 годині вночі.

Я покинув вагон.

Сидячи в буфетній залі на ст. О, я думав:
— На станцію Х поїзд прибуде о 9 год.
ранку. Коли послати телеграму зараз, вона
буде на ст. Х. раніш поїзда години на три.
Добре...

Я пішов на телеграф і послав таку телег-
раму:

— «Станція Х пасажиріві місце 37. Вагон
6 швидкого потягу № 5/6.

Катастрофи на наших залізницях трапля-
ються не так часто отже страшенно турбую-
чись, щоб ви не залишились без води і не
страждали, я подбав про це, наливши у ваш
новий портфель два чайники свіжої, холод-
ної води. Щоб забезпечити вас максимальним
запасом питва, все що було в портфелі, я
викинув у вікно. Я міг би це сказати вам
особисто, але ви так блаженно спали, що я
не насміявся вас турбувати. Всього вам на-
йкращого.»

КОЛИ БУДУТЬ КРЕМАТОРІЇ

Як воно буде?

А ось як буде!

Купив собі просторненьку шахву, чи при-
лагодив до стіни полицю і порозстановлював
там в урнах або, коли ти патріот, в опош-

нянських глечиках, прахи незабутніх і дорогих твоєму серцеві покійників.

Прийшли до тебе, приміром, гості.

Поки там дружина готує закуску та по-рається біля радіокухні, ти, замість того, щоб гості альбоми розглядали, палітурки рвали та пальцями фотографії мацали, підводиш їх до полиці і починаєш:

— Дідів Кіндратів попів. Умер тоді то. Знаменитий був тим, що міг зразу з'їсти два смажених індики, був, так би мовити, унікум. Бо скільки світ стоїть нічого подібного не було зафіксовано. І лише після смерти діда Кіндрата знамените народне прислів'я «Нема гірше, як індик: одного мало, а двох не з'їси», знову набрало прав на існування.

— Тато Михайло. За життя звичайнісінька людина, після смерти прославився на цілий світ. Згорів у крематорії за 2 хвилини, тоді як звичайна мертва людина горить мінімум 12 хвилин. Дивувались навіть крематорщики.

А покійна мама Параска — дружина його — стоїть та и говорить, сльози хусткою витираючи:

— Нема нічого дивного, люди добрі, бо покійничок — хай царствує — так наспиртувався за 75 років життя, що я дивуюсь, як він живцем не згорів.

— А це макітра з прахом тітки Килини знаменитою лебединської бублейниці Огрядна

була жінка — пудів на дев'ять. У звичайну урну не влізла, довелось макітру купувати.

— А ось манюсінський глечичок з прахом дяді Миколи — відомого українського пролетпоета. Ще за життя так його виснажила професія та критика, що попелу майже не залишилося. На глечик — бачите — виліплена епітафія, яку написав він за дві хвилини до фінішу:

«Життєва закінчилась історія...

Невеличка черга в крематорію

І я згорю...

Лишаю вам

Жменьку попелу в ікс грам!»

.

Сіли ви з гостями за стіл, починаєте закусувати, а дружина ваша раптом:

— Знаєш, Остапчику, сьогодні твій покійний татко іменинник!

Ви негайно до шахви, урну з попелом папаші на стіл і:

— За тамтойсвітне здоров'я Михайла Кіндратовича! Уррра!!!

Гості цокаються з урною і покійник бере безпосередню участь у веселій вечірці.

Можна навіть піти далі: відкрити кришку в урні і влити чарку прямо в попіл: ілюзія участі покійника у вечірці досягається на всі 100%.

Доки ж немає крематорія, це абсолютно неможливо.

Коли хтонебудь з гостей закине вам, що ваша колекція родинного попелу невелика і що його значно більша й різноманітніша — не журіться, бо вийти з цього не дуже приємного становища, досить легко. Ви відповідаєте такому щасливчикові, що 18 урн з вашої колекції зараз у ремонті — фарбуються. Це зразу підвищує ваші ресурси. А коли хочете, можна викликати й співчуття аудиторії таким правдивим способом.

Ви, зі드хаючи, розповідаєте компанії, що вчора в шахві № 2 скреблася миша і гемонський кіт, ловлячи мишу, повалив з полиці геть-чисто всі урни. «Розгепались» 14 урн з попелом і дві ще порожніх куплених випадково на запас, для тещі й тестя.

З боку гостей — співчуття безумовне і щасливчика посоромлено.

Отак буде.

І тоді слова ті, що зараз пишуться на хрестах та пам'ятниках: «Дорогому, незабутньому», дійсно матимуть значення. Зараз, приріром, вас перекидають по профлінії з Харкова в Київ. Не повезете ж ви за собою могили і, звичайно, всі «незабутні» зразу робляться «забутніми». А тоді раз плюнуть. Ящик, тирса, або дешевенька вата і... поїхали діди баби, тьоті, дяді і т. ін. на Київ

Одного тільки страшно. Це, щоб у ті прекрасні часи не було жилкризи. А то ж, розумієте, в шахві замість урни спатиме ваша дочечка Сатира, а на полиці в кабінеті влаштується ваш безробітний брат Гумор Кіндратович і тимчасово житиме років три.

Коли ж не буде жилкризи, прекрасно буде!

КОШМАР

—Що? Женщина! Пусте! Куди їй! Дітей родити, правильно—полагається. Варити, прати—це штатні обов'язки. Ніхто не сперечається, а щоб керувати врівень з нами, то це вже—вибачайте.

Так говорив своєму приятелеві Ковді громадянин Куценький, ідучи 8 березня на посаду.

—І дивуюсь я, знаєте, Володимиру Ільчу Ульянову-Леніну. Розумний чоловік, а міг сказати оте: «Кожна куховарка повинна навчитись керувати державою». А жінки тепер носяться з цим, як дурень із ступою.

Коли приятелі сіли в трамвай, Куценький продовжував:

— Ну, от гляньте ви на цю кондукторку. Куди вона годиться? Сім градусів морозу, а вона вже квитка не одірве як слід. Бачите

на пальці хукає. А ще туди ж, «керувати державою».

— Ваш квиток, — запитала кондукторка. Льготний, а посвідчення є?

— А то як же відповів Куценький.

— Пред'явіть.

— Зараз.

Куценький довго обшукував усі кишені, лазив і в портфеля — посвідчення не знайшлося.

— А ще з портфелем — сказала кондукторка. Оштрафувать вас слід було б та вже заради нашого дня не буду. Злазьте, товаришу, портфельщик.

Довелося злазити.

— От гадюка, — лаявся Куценький. Певен: коли б кондуктор мужчина, ніколи б цього не було. Одрвати квитка не вміє, а права свої показує.

На посаді в тресті Куценького зустріла реєстраторка.

— А, тов. Куценький! Поздравляю! Сьогодні й ви погуляєте і навіть більше за нас. Ми лише дві години, а вам мабуть, на цілий день щастя підскочило.

— Яке щастя, — здивувався Куценький.

— Та вас на сьогодні до суду викликають. У якійсь там справі. Зайдіть до мене, я вам повістку дам.

В суді, коли Куценький побачив, що його хатня робітниця Люба тихенько розмовляє

з якоюсь молодою жінкою в пенсне і з величезним жовтим портфелем, — він зрозумів, яке щастя припало йому 8 березня.

— Подала таки, стерво, — ледве встиг подумати Куценький, як відчинилися двері, і секретарка суду оголосила:

— Суд іде!

Увійшли судді: дві жінчини і один мужчина. Крісло голови суду зайняла літня жінчина.

— Зараз почнеться справа по обвинувченню громадянина Сергія Пилиповича Куценького по статті...

Але Куценький вже не слухав.

— Запечуть, — думав він. І все жінки, жінки... Голова — жінка, член суду — жінка, секретар — жінка, оборонець — жінка, позивач — жінка. Кошмар...

Суд недовго розглядав справу. Все було ясно. Не платив хатній робітниці Любові Приймаковій плати два роки, не платив у соцстрах, не давав вихідних днів і відпустки, прописав її в домовій книзі, як племінницю. Вирок — заплатити утримання за два роки.

Повертаючись із суду, Куценький зайшов до пивної і з горя напився. І врешті потрапив до району.

До району його доставила жінчина-міліціонер, підібравши п'яного на майдані, що названий на честь жінчини-революціонерки майданом Рози Люксембург.

МОРЯК

Кум мій, Іван Йосипович за царського гніту п'ять років на Чорному морі плавав.

У матросах.

Ну, а тепер він звичайний собі республіканець і йде нога в ногу.

Служить.

І добре служить. Чесно служить.

Чистили оце його недавно.

Нічого — пройшов благополучно.

Бо з царизмом Іван Йосипович уже покінчив.

Остаточно покінчив.

Позбувся, сказати би, проклятих нащадків кривавого царизму: в бога не вірить, матюкається не регулярно, горілку п'є середствено.

Ну, звичайно, під такого ніяка чистка не підкопається.

Єдине, що залишилося в кума від епохи Миколи Кривавого, це плавба.

Але позбутись цієї плями Іван Йосипович не хоче ніяк.

Як вивчили його плавати за царя, так він і зараз плаває, «Не хочу—говорить—плавати по новому, по революційному значить — хоч заріжте».

Так і на чистці сказав.

Нічого — пропустили.

Довго обговорювали, правда, але пропустили.

Тай не можна не пропустити, бо вже ж і плаває мерзавець!

Риба!

Ну риба й край.

Дві години може на воді триматись.

Пляшку горілки раз на воді випив із закускою. А закуска трьох сортів була: хліб, оселедець і огірки.

Та що говорити — фізкультурник Іван Йосипович і все.

А що вже втоплеників врятував він за свої 45 років.

Силу людей врятував.

Та ось вам.

Минулої неділі поїхали ми з ним на дачу, у Високе. Поїхали відпочити, повітрям свіжим дихнути.

Приїхали, розташувались коло ставка недалечко, на травці.

Тут же на травці й випили.

І зайшла у нас з кумом культурна розмова.

Я говорю, що в ставку купатись безплатно не можна, треба квитка за гривеника купити, а кум доводить, що можна.

— Я — говорить — це тобі зразу доведу.

І прямує до купальні.

А касир з будки:

— Ваш квиток?

А кум:

— Я, пробачте, не купатись, а тільки з місточка подивлюсь на рибку, як рибка, значить, у воді плаває.

І почав дивитись та рибці крихти кидати.

А я з берега спостерігаю. «Побачимо, — думаю собі, — як ти безплатно.

Дивлюсь я, коли це кум, як закричить: «Рятуйте» і бубух у воду в чому був. В костюмі значить, в чоботях і в кепці.

Що тут знялось — жах!

У мене зразу ж украли всю закуску й випивку.

Касир висунув з будки у віконце голову, а назад всунути не може і теж почав кричати «рятуйте»!

Дехто почав кричати: «Давай круг», а дехто почав рятувати касира.

Витягти його — витягли з віконця, але відірвали ліве вухо.

Одна дамочка вискочила з купальні й кричить: «Лікаря, лікаря», а потім підбігла до якогось громадянина та:

— Ви ж мужчина! Чи вам не сором! Негайно у воду. Рятуйте, спасайте!

А громадянин їй:

— Ви, дамочка, чи баришня, раніш, ніж кричати, одягли б труси.

Тут всі зирк на дамочку, а вона гола на всі сто.

Сталася паніка, потому народ не знає за що хапатись: чи кума рятувати, чи на голу дамочку дивитися.

Коли чуємо з купальні:

— Та не хвилюйтесь, громадяне, я вже тут.
Виплив!

Всі туди. А там Іван Йосипович уже майже всю одягу порозвішував..

Всі до нього. Як, що?

А він підштаники скидає та тільки пирскає.

Тут дамочка, та що голою була (вона вже в труси вдяглась), дала кумові свого капота:— «Одягайте, говорить, товаришу, бо я член Товариства рятування на воді і це мій обов'язок».

Дві години одяга сохла, а кум купався.

Безплатно, звичайно. Не взяли нічого.

А як вийшов кум з купальні, підбігає до нього якийсь громадянин тисне руку та:

— Не знаю, як і дякувати вам, товаришу. Врятували ви мене від такої біди, що й сказати не можна. Дозвольте взнати ім'я ваше й соціальне становище, благодітлю мій довічний...

— Та звіщо ж, — не розумію, — кум говорить.

— Та як же ж: дамочка та, що гола на вашу катастрофу з купальні вискочила, моя вроді, любов — женитися не сьогодні—завтра збирався. А тут, спасибі вам, побачив її голу, а вона кривобока й на правому животі апендицит вирізаний — зразу женитись охота відпала. Дякую щиро дорогому втопленикові. Урра!

Почали тут кума качать — насилу вирвавсь, бо вже качання почало в овацію переходити: штани кумові порвали.

А як сіли у вагон додому їхати, кум і каже:

— А що, можна безплатно викупатись? Га? То я нарочито у воду впав, бо що мені якийсь там ставок, коли я на Чорному морі останньому Романову п'ять років служив. І викупався, і людину врятував.

Отакій у мене кум. Одне слово:

— Моряк!

МІЖНАРОДНЄ СТАНОВИЩЕ

У мене сидить мій старий знайомий і приятель Іван Максимович—поважний середняк села Смикалки, філософ і член сільради.

Скориставшись із приїзду Івана Максимовича до столиці я зайняв у нього для плянового переведення літньої відпускної кампанії серед членів моєї родини — клуню.

Зараз ми замогоричуємо цю змичку села з містом.

— Гарно зараз у нас на селі,—питаю я.— Сіють зараз... А там почне сходити, зазеленіє... Приємно. Поле таке зелене, зелене...

— Та нічого,— говорить Іван Максимович.— Не погано. Сіємо, дійсно. Треба. Міжнародне становище, стало бути вказує, що капіталізм...

— А як Дінець, Іване Максимовичу? Такий же широкий, як і колись. Пам'ятаєте, як у десятому році ми з вами за сомами на ніч ходили? Гарно так... Ніч тепла, місячна... Човен пливе... А вчитель Гордій Петрович, раніш нас, бувало, приїде і вже сидить... На ямі...

— Не вудить тепер Гордій Петрович. Кинув. Ніколи йому. Школа— само собою та кампанії різні. Доклади та зібрання. А він у нас по... міжнародньому становищу завжди... Нагрузка в нього...

— А розкласти вогнище на березі, знаєте на поповій луці під берестком. Ніч те-е-мна...

— Еге! Згадали... Нема того берестка. Зрубали. На трибуну. Трибуна в нас тепер коло сільради с того берестка. Як свято яке, або шефи наскочуть, промови з трибуни тієї про... міжнародне становище, значить, та й взагалі...

— Жалко берестка. Місце ж яке! Берег крутий! Як розженешся—та у воду. Аж дух забива! Тоді ще сусіда ваш—Микола Крутий—добре пливав. З викрутасами пливав. Тепер мабуть і він постарів, як і ми з вами?

— Е... Нема Микола Борисовича. Помер місяць тому. Головував він у нас у сільраді. Простудився. На річницю лютневої револю-

ції доповідь робив. З трибуни. А воно мороз. Почав про... міжнародне становище, та так і не скінчив. Щось погано йому стало. Місяць полежав і поховали... Гарний чоловік був. А що вже оратор. Бувало вийде, та як двине: «Товариші! Міжнародне становище нашої сільради вказує...» І почне, і почне Талант був. Шкода...

— Нічого не вдієш, Іване Максимовичу. Доля, значить, йому така. Гарна була людина, свідома. Пригадуєте, як він колись, ще парубком, поміщикового сина мало не вбив за те, що той лелеку застрелив. А яке горе було тоді на вашій клуні? Що з лелечихою робилося? На другий рік не було вже на вашій клуні лелеки.

— І тепер не буде.

— Чому ж то?

— Антену на тому місці поставили. Оце зимою. Для радіо. У сельбуді радіо, а на моїй клуні антена. Клуня ж у мене висока, ні в кого такої нема. У нас тепер так і говорять: якби, кажуть, не клуня Івана Максимовича так би ми ніколи й не почули про... міжнародне становище. А то майже;щодня...

Іван Максимович промовчав.

— Культура знаєте,—додав він згодом— Довелось поступитись лелекою. Треба. Радіо—велика річ, сами знаєте. Оце колись доклада з Москви слухали. Півтори години го-

ворили про... міжнародне становище. Харашо! Сидиш у сельбуді, цигаркою полихкуеш і все тобі ясно: клуня, антена, лелечине кубло, Москва, сельбуд, я, кум Денис і... міжнародне становище... Дивно...

Зараз Іван Максимович балакає з моєю дружиною, а я собі думаю:

— Самі антени, здається, ще не балакають. Значить у клуні буде безпечно. А от у лелеки становище міжнар... Тьфу! Безпорадне становище у лелеки!

СОБАКА—ДРУГ ЛЮДИНИ

— Ще одно слово і знистожу тебе, як клясу,— переможно закінчила моя дружина, розбиваючи на моїй голові невеличкою бюста Н. В. Гоголя.

— Правильно! Розбатькулити його!—додала моя старша зміна—син Павло (шість років, внук селянина, померлого від горілки 1909 р., в епоху найбільшого лютування реакції).

Коли все це скоїлося, я тихо проплакав: —Щастить же декому! Он дружина поета Засмоктаного ніколи в світі не билась бюстами геніяльного творця «Мертвих душ»...

— Бо Засмоктаниха, мертва твоя душа, має можливість лупити свого чоловіка сетерячими цуценятами, іроде! А хто дбає про це? Га? Чоловік, муж. Так то ж чоловіки! А ти хіба дбаєш, щоб твоя дружина мала по моді? Дбаєш?

— Та я ж...

— Мовчи! У всіх є собаки: у Засмоктаних-сетер, у Коваленка—німецька вівчарка, у Безмильного—доберман, у Салюченків—дог. Тільки я нещасна (дружина заплакала) не можу показатись на люди. І все через тебе...

— Мамо! А в Салюченків сьогодні народилось десятеро цуценят,—зауважив Павло. Уже якийсь дядько приходив, в окулярах. Їхня Мурка казала, що той дядько—собача акушерка.

— У людей і мода, у людей і сімейне щастя...

Дружина обдарувала мене таким поглядом, що коли б це в моїх можливостях—даю слово чести—я б народив, не задумуючись, дванадцять цуценят, якої завгодно породи...

Але з усіх собачих властивостей у мене була лише одна—це вить і я заявив:

— Чого вам треба? Собаки? Куплю! Придбаю! Вкраду! Якої породи? Стрептокок-пінчера? Сетера-лапосердака? Хатню таксі? Оболонку? Шприця? Фокспрем'єра? Говоріть! Кажіть! Замовляйте, сто догів вам в квартиру...

Увечері з приводу придбання собаки і якої саме породи відбулася сімейна нарада.

Але тут, шановні читачі, я мушу вас познайомити з моєю родиною.

Насамперед, моя дружина, подруга, так би мовити, життя.

Надзвичайно симпатична особа, така ж симпатична, як і її мати Гертруда Гуговна Шпок, остзейська німкеня, різниця між ними лише в тому, що Гертруда Гуговна вже вмерла, дружина ж моя почуває себе прекрасно.

Так само почувають себе прекрасно і жінчин дядя—безробітний гомеопат Отто Гугович, і дві жінчини сестри: тьотя Лізет і тьотя Катет.

Обидві тьоті—Лізет і Катет—особи так само надзвичайно симпатичні і не без талантів.

Лізет має голос сопрано і катар усіх кишок, Катет же має мецо і катар лише одної сліпої кишки.

Дядя Отто Гугович голосу не має—недавно позбавили, проте дядя має штучні зуби, які в нього часто випадають за обідом.

Нарешті у мене два сини.

Старший—Павло, надзвичайно спостережлива й винахідлива дитина.

Він уже дійшов, наприклад, що коли запалити навіть удень всі електричні лампочки, тоді якось червона ниточка в електричному

лічильникові бігає значно жвавіше, ніж тоді, коли лампочки не горять.

Перший місяць Павлових спостережень в електриці обійшовся в 43 карбованці і дав можливість цій талановитій дитині ознайомитися і з другою, не менш цікавою наукою—економікою.

Тепер, поруч із електричним лічильником і сплаченим рахунком електростанції висить непоганий підручник економіки—фамільний нагай восьмерик.

Щодо молодшого сина Віктора, то не вважаючи на його мінімальний життєвий стаж—півтора роки—можна передбачати, що з нього вийде не абиякий гастроном.

Деякі симптоматичні ознаки категорично стверджують такі мої батьківські міркування.

Розговорний лексикон цього безсумнівно талановитого хлопчика досить твердо вклався в два слова «гам гам», при чому цих слів він на вітер не пускає і дійсно провадить в життя.

Він їсть все...

Сьогодні він з'їв коробку кнопок.

Родина наша живе дуже дружньо. Я—дружньо дістаю гроші,—решта дружньо ті гроші перетворює на обіди, сніданки і вечері.

Нарада з приводу прилучення моєї родини до моди, цебто придбання собаки, відбулася в атмосфері бурній, бо наша дружня сім'я в

поглядах на породу майбутнього друга людей—дружньо розійшлася.

Дядя Отто Гугович категорично вимагав придбати болонку, як найбільш гемоопатичну собачу породу.

Дружина вимагала якогось мишастого англійського дога.

Лізет—фокса.

Катет—шпіца.

Я—сетера гордона.

Павло од вибору породи утримався і запитав лише, в яких іще собак бувають штучні зуби.

Кінець-кінцем вирішили застосувати лотерею.

Нумерки тягнув Віктор і гам гамнув сетера-гордона. Чи міг же син піти проти батька?

Тепер у нас єсть прекрасна сука, звать її «Гарна».

Ах! Товариші! Ах! Люди!

Коли б ви знали, яке прекрасне, яке можливе життя настає, коли в нашій людській квартирі заявляється наш друг—собака.

Перший день перебування у нас «Гарної»—це був день загального захоплення й радости.

Найбільше ж захопився наш сусіда по квартирі—молодий лікар Мусій Іванович.

Він клявся пам'яттю великого хірурга Пірогова, що такої рваної рани, яку зробила

«Гарна» на правій литці тьоті Лізет, небачив ще жаден лікар у світі.

— Та не стогніть ви, — заспокоював він тьотью Лізет. — Це ж красаота. Кляс! Не! Ви подивіться! Все, як на долоні. Ось шкіряні покрови. Ось — фасція. Ось — м'язи — *musculus gastrocnemius*. Ось артерія. Бачите, — кров дзюрчить. Це значить артерія, коли дзюрчить, а коли б вона текла поволі, то була б вена...

— Рятуйте, — репетувала тьотя Лізет. — Перев'язуйте — вмираю!

— Так швидко від такої рани не вмирають. Від такої рани ви можете вмерти не раніше, як в ту суботу, коли у вас розпочнеться гангрена, — авторитетно заспокоїв Мусій Іванович, кінчаючи перев'язку. — Прекрасна рана, — продовжував він, невдало ховаючи трояка в бокову кишеню. За п'ять років навчання в медінституті не бачив такої рани... іди но сюди, собачко! Ісі, ісі. Тубо! Та де ж вона...

— Вона ось тут — почувся з коридору голос Павла. — Уже доїдає вашу другу калошу.

— «Гам-гам», — пояснив Віктор.

— Чорт зна що, — засмутився лікар. — Нові калоші...

— Вона їсть не тільки нові, — додав спостережливий Павло. — Вона перед тим з'яїла боти тьоті Катет. А боти дуже старі, порвані.

— Паршивка, — вискочила в коридор Ка

— Це не собака, а троглодит якийсь. Я

ж казала, краще шпіца купували б, благородна порода.

«Гарну» — заперли в ванну.

Увечері зайшов до нас знайомий — Федір Михайлович, мисливець, собаковод.

Пили чай.

— Гуляв оца. Погодка чудова. Можете собі уявити,— якої зараз я прекрасної ковбаси купив у церобкоопі, — говорив Федір Михайлович. Ціле кіло купив. Раджу й вам.

— А ми собаку купили,— сказав Павло, сьорбаючи чай з блюдечка.

— Собаку?! — підскаочив Федір Михайлович. — так чого ж ви мовчите?

— Тьотя вже кричала,— поінформував Павло, не відриваючись від блюдечка.

— Показуйте ж! Негайно! Я ж у собаках — собаку з'їв — зареготав Федір Михайлович.

Привели «Гарну».

Ого! Не поганий пес. Так-так,— розглядав з усіх боків її Федір Михайлович.— «Перо»¹ — як слід, «колодка»² — што нада! Добрячий пес.

— Премійований, — з гордістю сказав я — її мама на всесоюзній сільськогосподарській виставці...

¹ Хвіст

² Корпус

— На собачій ви хотіли сказати?

— Ні. Саме на сільськогосподарській з'їла премійованого галанського півня, разом з пір'ям і медаллю, що висіла на півні. Так так! А папа «Гарної» робив стойку не тільки на качок, зайців і перепелів, а навіть на телеграфні стовпи. Він носив «поноску» співав під рояль і, коли подихав, останні слова його були «Геть намордники»...

— Що ви кажете? — здивувався Федір Михайлович.

— А дід «Гарної» — продовжував я з піднесенням, — знаменитий кобель «Дунька». Ого! Це був відомий на всю округу «стойкіст». Його «стойки» були феноменальні. В епоху воєнного комунізму він раз на полюванні зробив стойку на перепілку і простояв три години, аж доки якась дворняга що бігла за возом, не розтлумачила «Дуньці», що то не перепілка, а анкета, яку поклав окрземвідділ на полі для знищення ховрахів, мишей і інших шкідників сільського господарства. «Дунька» мав сорок чотири винагороди на собачих виставках і ви хочете, щоб наша «Гарна» в жилах якої тече кров...

Але цей диферамб перебив радісно дзвінкий голос Павла, який, вбігши до кімнати, затанцював, приспівуючи:

Наша «Гарноша» — собашта

З'їла кіло ковбаси!!

Бачите? Бачите—вхопив я за рукав Федіра Михайловича, що просунувся до коридору. — Вся в мамашу! «Апорт»! «Гарна».

«Апорт», значить «подай», — гримнув Федір Михайлович. Як же вона подасть, коли вона вже з'їла, щоб вона була здохла. Кіло ж ковбаси.

— А очі?! Очі!! — не вгавав я. — Зверніть увагу, розум, свідомість. О! Ви ще не знаєте «Гарної». Хочете, вона скаже ціну на вашу ковбасу, «Гарна»? Же-ву резон-ковбаса? Труа карбованців, а кільки? «Гарна»! Вуй?!

— Гав! — ствердила «Гарна», облизуючись.

— Чули? — Три карбованці!

— Два дев'яносто, — зідхнув Федір Михайлович.

— По талону брали?

— Так.

— Ну, а «Гарна» вгадує ціни вільного продажу. Кляс, братець ти мій. Породочка! З атестатом собачка! Зараз покажу... Чого ж ви тікаєте?

Вечеряли ми без Федора Михайловича.

За вечерю з дядиною пропозиції вирішили, що матрац для «Гарної» знімемо з мого ліжка.

— Непремійовані літератори можуть переспати й без матраца, — сказав дядя.

Я теж голосував «за».

Спав на голій сітці. Снилось, що я не я, а гончак і мене преміювали на собачому конкурсі.

Прокинувся від болю — укусив сам себе за ногу.

Ранком за сніданком, виявилось, що за ніч «Гарна» абсолютно не проявляла своїх породних властивостей.

Все було ціле.

Лише дядя не міг знайти своїх штучних зубів, що поклав на ніч на столику біля ліжка.

Повертаючись з посади на обід, я під дверима своєї квартири побачив усіх хлопчиків нашого житлокоопу. Вони скажено реготали.

— Що ви тут робите? — налетів я.

— Концерт, дядю.

— Який концерт?

— Та в оцій квартирі якийсь малахольний купив собаку і вона співає: як тільки тьотя заграє на роялі і заспіває—собака теж співає, а ми споримо, у кого краще виходить...

Я насторожився.

Так і є.

Співала Катет якийсь старовинний романс Шуберта.

«Гарна» — вила.

Я прилучився до компанії і лише мій голос дав перевагу вокальним здібностям «Гарної».

«Гарна» живе у нас уже другий тиждень. Я блаженствую.

В цю суботу вмерла (далеко піде дорогий лікар Мусій Іванович) від гангрені Лізет.

Отто Гугович їсть ще гомеопатичніше, бо зуби зникли всерйоз і надовго.

Катет учора одвезли до психо-лікарні.

Вночі «Гарна» зробила «дідівську» стойку і на мою Команду «піль»—здерла з голови сонної Катет парика.

Дружина задоволена, бо нашу сім'ю прилучено до кращих передових сімейств нашої великої реконструктивної доби.

Я блаженствую.

ДАЧНІ МУЧЕНИКИ

— Дача за наших часів річ потрібна, як скажімо, страхкаса, або черга на трамвай. Потому — повітря. А без повітря, сами, товариші, знаєте, довго не проживеш. В місті духота, пил, асфальтовий брук іноді попадається, нагрівається все неможливо, і для здоров'я мінус. Знову ж таки плюються...

— То так. Плюватись наш народ може. Чого, чого, а плюнути він спец. Інший двох слів не скаже, а всю тобі фізіономію заплює.

— Та я не про те, я відносно здоров'я. Недавно в журналі читав. Ну й написано все досконально. Приміром, плюнув громадянин. Здається, що тут дивного, а наука — вона, брат, до всього доходить. Де, приміром, нічого не добереш, вона тоді, братець ти мой, пунктиром докаже, яка тобі від плювання шкода і соціальна небезпека. Потому бактерія з плювотини в повітря, а з повітря у випивку, або в закуску попадає. Ну, а з випивкою тут уже у бактерії одна путь — в шлунок. І, звичайно, результат. Громадянин, може, на свої чесно випив, а потім доводиться районного лікаря тиждень дождатися, або в кареті швидкої допомоги помирать.

— Та воно так. В місті, що й говорити, для здоров'я атмосфера не підходяща. Азоту в повітрі немає. Ну й суне народ на дачу. Хоч раз на тиждень повітря набратися, азотом побалуватися. Тільки народу того багато дуже стало. Прийшли ніби й небагато було, а зараз набралось безсмертна сила.

— Кондуктор! Чому поїзд не відправляють? Сами мабуть щодня по дачних місцях їздять, а тут раз на тиждень виберешся — і то затримують.

— Не від нас це залежить. Поїзд по розписанію одправляють.

— Так спізнюється вже ж! Вже на десять хвилин спізнився.

— Все одно. Хоч і спізнюється, а без розписанія одправляти поїзда не можна, такий порядок.

— Господи! Духота яка. Нема того, щоб вагонів більше дати. Все ж легше.

— Гражданє! Куди, наприклад, цей поїзд їде?

— А вам куди треба?

— На дачу... Кум мій на десять хвилин раніше поїхав, ну а я, значить, розтерявся... з кумом. І тепер маю завдання доганять кума..

— Поїзд на Мерефу йде.

— І прекрасно. На Мерефу...— так на Мерефу... Мені аби кума догнать...

— Куди ж ви лізете, гражданко... Бачите, живого місця нема. Не можна ж лізти без церемоній прямо на людей. Понімать же нада.

— Сам раніше вліз, так уже других не пускає. Що ж мені, по-твоєму, ліву ногу на пероні залишити? Я уже вся влізла, тільки ліва нога ще не влаштувалася. Бюрокрад який.

— Чого ж ви лаєтесь, гражданко... Твоє щастя, придавили мене, а то я б тобі показав, який я бюрокрад. А ще вроді дама. Особа з прекрасного полу. Сказав би я тобі яка ти особа, та трьох карбованців жалко.

— Граждане, припиніть дискусію, все одно проголосувать не доведеться. Так придавили—руки піднести неможливо.

— Товаришу, нада ж понімаць сознательность. Ви ж кошика на дитину поставили. Дитина тоже предмет «удешевльоний».

— Пробачте, мені не видно ззаду.

— «Ззаду»... Дивитися треба очима, а не штанами...

— Дійсно... Штани білі натяг, так уже й думає, що людей можна давити. З дитини, може, що путне вийди, зміна яка «наше майбутнє», а його завчасно роздавить можуть. А ще «Друг Дітей» на грудях носить.

— Граждане! Пропустіть дамочку на площадку, бо з ними нехарашо. Глибокий обморок, навіть фарба на губах зблідла.

— Раз фарба зблідла, значить обморок. Потому коли дамочка хоч трохи при собі, до цього не допустить.

— Манічка! Всі речі забрали? Провір.

— Всі! От тільки бабушки не видно... Мамо! Ми здається бабушку загубили.

— Товариші! Гражданін тецу загубив. От—радість!

— Яка там радість?

— Звісно яка сімейна...

— Мамо! Бабушка найшлась...

— Найшлась? Як?

— Ну-да! На ній гражданин сидів. У Поко-
тилівці зійшов. Спить тепер бабушка, усмі-
хається.

— Товариші! А теща у гражданина на-
йшлась. Радів він, виходить, завчасно.

— Стьопа! Здається Мерефа! Злізай! Назад
гляди ж разом!

НУ Й ЧАСИ...

Громадяни!

Що ж це таке? Далі ж так не можна, кля-
нуть номером свого профспілкового квитка...

Не те, так те, а нема спокою людині.

Вчора, розумієте, пішов надвечір ради не-
ділі в проходку, свіжим повітрям дихнути...
Погодка, знаєте, морозець такий, приемний.
Зустрічаю свого знайомого.

— Що це ви,—питаю—Іване Колістрато-
вичу, літо почули чи що? Оголились так,
ніби завтра на дачу переїздите. Ранувато
ніби...

— А? Це ви нащот шевелюри? Оголився і
голитимусь—не дам їй, проклятущій, і в гору
глянути.

— Та що таке скоїлось?

— Що скоїлося? Газет, ви, голубчику, не
читаєте. Он що! Чули? У Ленінграді профе-

сов Поляков винайшов спосіб по волоссі батьківство опрeдiлювати. А в мене, знаєте, судова справа зараз з Катериною Тимофiївною з приводу алiментикiв, знаєте... Досi, покищо викручувався, а зараз—хто зна. Так я на всяк випадок... Шкода, звичайно. У мене ж знаєте шевелюра ж була ж! Самсон, одне слово. Та нiчого не поробиш, спокiйнiше якось...

Та й побiг, кашкета на самiсiнki вуха на-сунувши.

— Господи,—думаю... Иван Колiстратович! Таке волосся... Навiть голова тресту «Самсоном» величав—i отаке тобi...

.

— А куди це ви, товаришу, прямуєте—поспiшаєте та знайомих своїх не помічаєте...

Дивлюсь: незнайома людина стоїть, всміхається.

— Пробачте, каже, але я...

— Що не впізнали Корній Іванович? Гайгай, а ще приятель називається.

— Боже ж мій. Корній Іванович! А борода, а вуси?

— Е! Тю-тю, можна сказати, борідка! Наказала довго жити. Приставилась, лeнiнградського професора Полякова поминаючи... У нас, знаєте, на тiм тижнi дiловодка наша Ольга Іванiвна дочечкою розрiшилась, так

ми як почули, зайшли знаєте, після праці, колективно, всім відділом до голярні і де у ко-го що росло—геть! А я, як будучи, конешно, лисим, борідки й вусів позбавився. Хе-хе-хе! Береженого, як то кажуть, і бог... Хе-хе-хе! А то знаєте—борідка є—грошиків нема, борідки нема—грошики цілі... Же-ву-резон? Бувайте здоровенькі! Хе-хе-хе! І дочечка, кажуть, гарнесенька! Носик, щочки, їдять його мухи...

Пішов і цей, підстрибуючи.

Що діється, що робиться?

.

Сів на автобуса. Чую ззаду балакають двоє.

— Як бував я в Баку на Кавказі, то там, знаєте, по татарських лазнях глини такої вживають. Як вишмарує тебе лазник глиною тою, так вірите, хвилин за п'ять на тобі ані волосинки. Навіть з мікроскопом не знайдеш. Харашо на Кавказі!

— Що мені твій Кавказ та глина. Мені ще вчора в Харкові суддя для експертизи волосинку вирвав, а ти мені сьогодні про Баку розповідаєш. Ні чорта, брат, не поробиш. Висить моя платня на волосинці.

.

— Волосяной провулок—кінець 10-тикопієчним квиткам,—нагадав мені кондуктор.

Зліз я з автобуса, іду, а на розі біля пивної стоїть компанія. Один на гармошку шпарить і приспівує на мотив «Яблучка»:

Ой ти, милка моя,
Дарма ботаїш:
Чорта з два на лисому
Подработаїш!!

.

Прийшов додому. Двері мені відчинила хазяйчина дочка Мотя.

— А я оце у вашій кімнаті книжку читала. Роман. Цікавий. Та трохи не дочитала. Вдома нікого немає, сумно якось...

— Так будь ласка, дочитуйте... Прошу.

— А я вам не заважатиму.

— Що бо ви, Матільдо Полікарповно? Та я... та той... Дуже радий, прошу...

.

О 12-й Мотя пішла до своєї кімнати. Роздягаючись, я глянув у дзеркало. Мій англійський проділ був трохи потривожений...

Що то буде?!

ВЕГЕТАРІЯНЕЦЬ

Коли Іван Митрофанович Грець, повертаючись з посади, підходить до свого невеличкого власного будиночка на Холодній горі, він знає, що тільки він одчинить хвіртку, як

йому на груди з веселим гавканням плигне величезний дворовий пес Лапка.

Знає це Іван Митрофанович і гордує з цього.

— Любиш хазяїна, сукин кот—говорить він, одбиваючись від Лапка.— Чекаєш? Це гаразд. І хазяїн тебе любить. Ось бачиш. Приніс. Понюхай.

І Іван Митрофанович крутить перед носом Лапка невеличкий клуночок.

— Пахне? Га? Але порядок. Порядок, братець ти мой! Спершу хазяїн пообідає, а потім ти...

Іван Митрофанович ще раз гладить Лапка по довгій, кудлатій шерсті і тоді вже йде до кімнати обідати.

Сім'я у Івана Митрофановича невелика: він та дружина Ольга Петровна, підстаркувата, хороблива жінщина.

Дітей у них нема.

Іван Митрофанович вегетаріанець і досить активний.

Ідеї вегетаріанства він старається просувати не тільки словесно, а й письменно.

Майже в кожному номері стінгазети підприємства Івана Митрофановича єсть його стаття під постійним заголовком «Я нікого не їм».

Іван Митрофанович дуже любить усякі тварини і, не зважаючи на труднощі держання

за наших умов, та ще у великому місті, тварин, у Івана Митрофановича, крім Лапка, є ще невеличкий кімнатний песик Громобой, якоїсь невиразної породи, два коти — Філей і Антрекот, півдесятка курочок, півень Орактор і коза з трохи незвичайним для цієї мирної тварини ім'ям — Зловещая.

Іван Митрофанович один з найактивніших членів товариства захисту тварин і рослин — Тварос.

Дня не проходить, щоб Іван Митрофанович не склав десь за допомогою міліції протокола на якогось візника за катування коняки або не поскуб на вулиці хлопчика за одламану гілочку чи зірваний листочок з вуличного дерева.

Після служби Іванові Митрофановичу тільки й роботи, що нагодувати увесь свій, як він говорить, «зоосад», підправити Лапкові будку, видоїти козу (Іван Митрофанович сам доїть Зловещую), випустити погуляти Громобоя і перелапати всіх своїх курей.

Перед сном Іван Митрофанович читає.

Але читає уже щось із двадцять літ одну книгу: «Жизнь животных» — Брема.

Іншої літератури Іван Митрофанович не визнає.

— Всі книжки — брехня, а в цій — істинная правда й користь, — часто говорить він.

Встає Іван Митрофанович рано — о 5 годині, бо в пів на сьому йому вже треба бути на роботі.

Але раніше, ніж вийти з дому, Іван Митрофанович підкине сінця Зловещій, одчине віконечно курника і тоді вже, під радісне скігління свого улюбленця Лапка, повагом вирушає до трамвайної зупинки, їхати на роботу.

Працює Іван Митрофанович на міській скотобойні за головного коля в свинячому відділі — щодня він вбиває понад тисячу свиней.

ЗМІСТ

	Стор.
Візник і Капустиха	3
Прекрасна кампанія (жарт)	9
Кретинізм	12
Факт	15
Без моралі	19
Перевіряти—так перевіряти (жарт)	21
Незамінимий	24
Модна п'еса (жарт)	27
Універсальність (На жаль не казка)	28
Страшна помста	32
Багаж	35
Прекрасна дружина	38
Єдиний у двох лицях (на процесі СВУ)	40
Примусові тенденції	42
Всенародне моління	46
Дозвольте слово	49
Панове, не падайте духом!	52
Нова термінологія	55
Жахливе слово	56
Експертиза (Варшавська-комедія на 3 дії)	60
«Орфей у пеклі»	63
Без геніяльності	66
Нема життя (Монолог «літуна»)	69
Воша (Обивательський діалог)	72
Хитрий лікар (жарт на 1 дію)	79
Лінія (п'еса на 4 дії)	85
Персона	87

	Стор.
Скандал	89
Тріумф жінки (жарт)	92
Два дев'яносто	95
Фактор	98
Солідарність	101
Ювілейне листування	103
Підход	105
Про народні пісні республіки (Щось вроді лекції)	108
Думки ні до чого	112
Хижак	114
На ниві культурній	115
Скринька	119
Ентузіясти	124
Як воно буде (жарт)	126
Обивательське РАТАУ	130
Як я став хуліганом	134
Коли будуть крематорії	137
Кошмар	141
Моряк	144
Міжнародне становище	148
Собака—друг людини	151
Дачні мученики	161
Нує й часи	165
Вгетаріянець	168

A 530905

Видавництво „РУХ“
Харків, вул. 1-го Травня, 11
Тел. 29-84